

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Ara cal substituir l'alegria del triomf per l'alegria del treball

COMENÇA UNA VIDA NOVA

Catalunya davant Espanya

Acomplida la tasca de cortesia i de justícia que ens ha convertit en un espectacle civil gràt als homes de la República, el panorama polític, en encara ressonen vitors, se'ns gira sobtadament. Ens trobem, un cop hem liquidat alegrement el passat, en un terreny absolutament divers. Tot el que es digui per a remarcar la transcendència i magnitud del canvi ha de semblar-nos poc. Hem substituït l'actitud, sempre irresponsable, del pidolaire, que ha manipulat sempre palarques sentimentals, per la de l'home que té, és cert, el duro i la clau, però que sap que, sinó ell, cap altre no li guardarà la casa. No cal pas dissimular que aquest és un moment dramàtic, com tots els moments de la biologia en què una vida es posa en moviment.

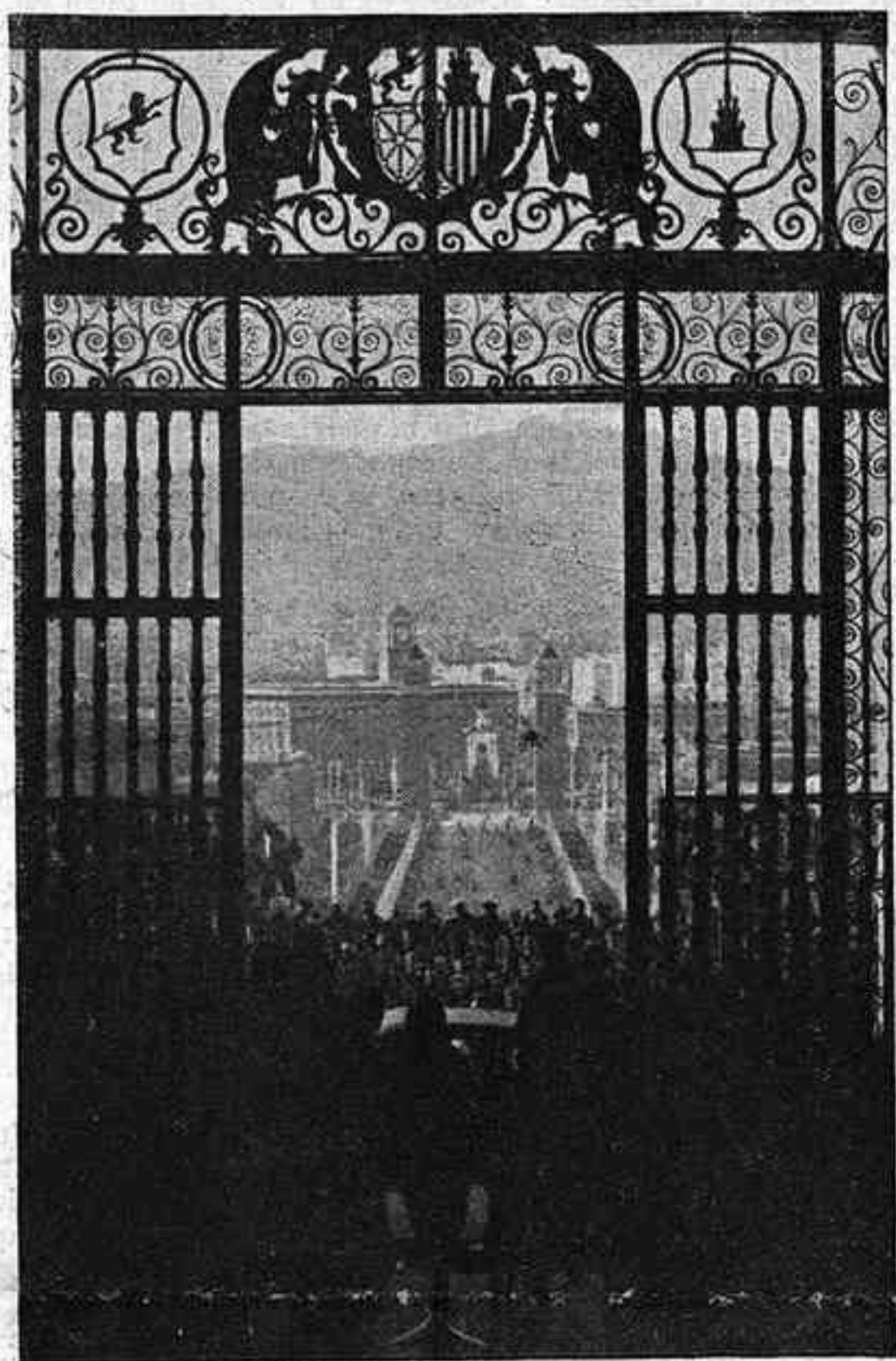
Però tampoc cal oblidar aquest moment emotiu en què una Espanya nova es glorifica per la seva pròpia nativitat. Potser ve a tomb de recordar una frase: quan en plena discussió de l'Estatut, al fort de la polèmica parlamentària va dir Amadeu Hurtado: «Ara discutim l'Estatut, i demà tothom voldrà l'honor d'haver-lo votat.» Llavors, a molts, adhuc a més d'una ànima enconegida de casa nostra, els semblava una paradoxa arriscada. Temien desafiar una colera perillosa. Persones honestes i lleials, tenien, però, poca fe. I ara ho han vist confirmat aquests dies. No solament no tenim enemics perillosos fora de Catalunya, sinó que ja s'anuncia el triomf de la nostra concepció d'una gran Espanya confederada. L'Estatut basc és una altra passa, que és segur que en precedirà d'altres. I, cosa remarcable, un home com Indalecio Prieto, no pas conegut com a simpatitzant, de primer antuvi, amb els ideals d'autonomia, és precisament qui fa de capítol i d'orientador, en aquesta avinentesa, dels patriotes bascos. La paradoxa comença de complir-se. I no podia deixar d'èsser així; car, igualment com les injustícies agreugen els odis i les suspicacies, la justícia té una gran força assecuradora i constructiva. Catalunya és ara, no una revolució, sinó un exemple.

Un primer pas; un exemple; el catalanisme es proposava donar el primer lloc d'Espanya a Catalunya, i ho ha aconseguit. Ara som els primers pels camins de la nova història. El títol és recent. Només cal consolidar-lo. Primer, col·laborant lleialment amb l'obra de la República que va retornant a llibertat i el vigor a les terres hispàniques; després, per una noble emulació, volent dirre els camps de la veritable grandesa i la veritable glòria, que és la cultura i el benestar ciutadà, sempre seguir al cap de les regions espanyoles. Aquesta és l'hegemonia que volem merèixer. Tenim, de moment, a favor nostre, la gran voluntat d'èsser del nostre poble, que l'ha fet triomfar de la ignorància i del despotisme. La perseverança dintre els nostres ideals seguirà portant-nos davant, ben endavant; i aquesta prosperitat nostra no anirà contra ningú; de la mateixa manera que la nostra llibertat anunciava la de la resta d'Espanya, els nostres avenços en tots els ordres precediran els dels nostres germans: Catalunya no vol ésser més, a base que els altres siguin menys; vol, simplement, anar al davant, al lloc d'honor i de perill. Ésser molt exigent amb ella mateixa; això és tot. Catalunya de temps ençà no s'ha resignat a fer la viu-viu; ha triat una norma exemplar. Fugir de la política fàcil i ama la més difícil i, aparentment, inassolible. El germen de la nostra grandesa són aquells ambiciosos que perquè tenien fam i set de justícia, feien riure els senyors Canons, plens de bon sentit i de mala voluntat, embrutits sota els pinxos d'En Planes i Casals i En Comes i Masferrer, sota els quals Barcelona era el Paradís de les ànimes flonges i dels esperits baixos de sostre.

Precisament la gran alegria dels passats dies, aquell espectacle de tot un poble en massa manifestant-se directament, responia a la consciència d'aquest fet. La República, per a Catalunya, no és únicament una forma de govern més perfecta. Nostaltres no portem un mer entusiasme intel·lectual envers la fórmula republicana. Però el més negat dels catalans, el més allunyat de les elucubracions de la teòrica política, s'adona que respira més bé; que té les mans deslligades; sent un goig intens de poder-se adherir de tot cor a una cosa constructiva. Fins ara només havia conegut l'aspra satisfacció de cloure els punys i d'odi. El pa espiritual dels catalans, allò que ens ha nodrit durant les nostres travessies pels erms de la història hispànica contemporània, era el sarcasme davant de la bestialitat barroera que ens oprimia del tot, i ens llevava totes les llibertats, i ens esmusava totes les armes, i només ens esmolava el coltell de la crítica. Però l'ànima d'un poble no pot viure de fer el joc del diable. Si hagués durat més, el català, víctima d'un anarquisme malaltís, hauria enrunat tota la península, desorbitat tot el seu joc polític i social i, com Samsó, hauria obrat el seu suïcidi plegat amb l'assassinat dels seus enemics.

Per això el català sent i deu agraïment a la República.

Però val a dir que els catalans, com dèiem al començament, han posat tot llur esforç a superar aquest procés corruptor de l'odi; en mig de llurs cadenes, han pogut mestrejar llur ressentiment. I, per això, es donava el cas — per a l'estranger verament incomprensible — que els rebels que érem nosaltres propugnàvem per una política positiva. No era la ràbia del *sinn-feiner*, sinó

Diumenge, des del Palau Nacional

la serenitat del veritable amic de la llibertat, que primer lluita per alliberar-se de les pròpies males passions. Per això, també, Catalunya ha estat la principal obrera de la República i la més ferma defensora del règim que s'ha donat al poble.

I això és l'agraïment que la República devia i ha tingut envers Catalunya.

Ara només manca que aquest doble agraïment, aquesta efusió, sigui un inici d'obra fecunda. I, tal com va, no hi ha pas motiu de dubtar-ne. Tret d'algun gemec dels anarquitzants de la dreta, que es planyen de no tenir la llibertat d'imposar-nos llurs cadenes, fabricades amb el ferro del propietari del Brusí, en tots els ordres; o bé de les acostumades invertectives dels anarquitzants d'extrema esquerra, últims representants d'una fauna antiquada en vies d'extinció, ara com ara només veiem una gran cordialitat; una vitalitat exuberant; la sensació de tornar a trobar-nos engranats amb la història; i l'esperança d'un destí magnífic i difícil, digne d'uns homes que siguin homes.

De Dijous — a Dijous

OBRA DE CULTURA

Coincideixen tots els signes en el de la urgència amb què cal posar-se a la tasca edificadora. La noció d'una responsabilitat que depassa els límits nacionals i esdevé peninsular. Cal pensar ja, en la feina a fer. Però seria prematura una atenció que volgués precisar ara, ja, problemes concrets de l'organització futura. Sabem, això sí, que anem vers l'organització d'un poble lliure i d'un poble culte. Damunt d'aquests temes únicament és possible de generalitzar.

No obstant, aquells que contraposen un sentimentalisme obscur a la llum de la intel·ligència, l'actual via legal que se'ns obre és ampla i clara. Fins i tot en el terreny cultural, bé val la pena que abans de queixar-nos mirem si som capaços d'omplir l'esclatxa que se'ns obre. Es feina dura. I d'honor.

D'antuvi la Universitat. A l'hora que escrivim aquestes ratlles penso que ja deu haver-hi alguna cosa resolta respecte l'autonomia del nostre primer centre docent, que, com és sabut, ha de donar el Govern prèvia demanda de la Generalitat. Malgrat els escarfaills de certs guerrillers de la cultura, tots sabem que cal organitzar perfectament la funció de la Universitat a casa nostra i donar-li el lloc de responsabilitat que li correspon. Hi ha dues feines immediates d'urgència. Una, de reorganització d'estudis i de serveis. L'altra, de fer assequible la seva funció a l'element popular. Com que no és fàcil d'establir un règim immediat de pensionats, potser seria més interessant desdoblar la tasca universitària, repetint-la a hores assequibles als treballadors. De fet hi ha ja institucions entusiastes — Ateneus Polytechnicum i Enciclopèdic Popular — que fan aquesta feina. Caldria aprofitar aquest ambient per tal que esdevingués oficial.

El segon ensenyament presenta dificultats que fa més complexa la convivència de les institucions catalanes i les estatals. La Generalitat de Catalunya ha creat un laboratori perfecte de formació secundària: l'Institut-Escola. La seva qualitat, però, depurada com és, no permet pas una expansió ràpida que podria desvirtuar el seu esperit. L'Estat té dos Instituts nacionals de Segon Ensenyament; la República ha elevat a set — i vol arribar a setze — el nombre dels que funcionen a Madrid. Sens dubte no ha fet la mateixa feina a Barcelona, esperant que la Generalitat farà obra d'aquest exemple encoratjador.

Quant a l'escola, Catalunya — concretament: Barcelona — tenia, temps ha, ben nobles executòries. Cal continuar-les intensament. La formació del mestre que la Generalitat vigila — Escola Normal, Cursos d'Estiu... — ha d'anar accentuant la seva connexió amb l'ambient universitari, car hom no pot pas negligir a un terreny inferior la feina inicial dels forjadors de la futura Catalunya.

Escola, Liceu, Universitat. Aquest és l'esquema de l'ordenació oficial de la Cultura. Però les nostres facultats arriben més lluny, i museus, i biblioteques, i arxius, i gabinets d'orientació, i ensenyaments especials, i tasca post-escolar, i encarrilament científic formen una part, seriosa, de la feina a fer. Cal tenir tot l'optimisme, tot l'entusiasme i tota la fe que Catalunya té en aquests moments per a no sentir-se abatut davant la magnitud de l'esforç que es fa pròxim i de la responsabilitat que es fa indesvoltable. Però acabem de citar — optimisme, entusiasme, fe — les millors armes. — R. R.

MIRADOR INDISCRET

Que és gran Barcelona!

En organitzar les festes a honor del President del Govern de la República, En Terradellas no podia treure's del pensament les fotografies de l'arribada de Lindbergh a Nova York. L'obsessionava, d'una manera agradable, la idea de fer passar el senyor Azaña entre dues fileres de banderes flamejant al sol. Però l'avinguda de l'estació no responia prou bé al seu propòsit. Per això escollí la Via Laietana, la qual, amb els seus alts edificis, donaria — pensà — la impressió cercada.

En Terradellas tingué un encert. El senyor Azaña, en sortir de l'estació, quedà molt sorprès en veure la multitud immensa que l'aplaudia, però, home de temperament contingut, callà la seva admiració. Només obrí la boca, per a expressar-la, en arribar el seu cotxe a Correus i presenciar l'efecte magnífic de la Laietana:

— Caramba, què barbaritat! — digué.

Un periodista dels vint anys amb l'expedició, En Fernández Fontecha, confessava:

— A nosaltres, el paso por esa Quinta Avenida vuestra nos ha producido el efecto de un mazazo en la cabeza.

Més tard, el ministre de la Governació parlà als periodistes, al·ludint també l'efecte de la Via Laietana, de l'estètica de la rebuda.

En Fontdevila, orgullós com mai d'ésser català, comentava després:

— Doncs, què es creien! Això no és res. Demà els portaré al Tibidabo i quedaran torrats.

Un visca al Sr. Casares

A l'arribada del senyor Azaña hi hagué aplaudiments llargs per a tothom, excepte per al ministre de la Governació. Per què? Per què no el coneixia el públic? Per què molts no estaven assabentats de la seva vinguda? Per la seva política?

En tornar del Palau de la Generalitat i entrar al Colón, d'un grup, estacionat a la Plaça de Catalunya, sortí, però, un potent — Viva Casares Quiroga! — al qual seguí una forta ovació.

— Ara va per vostè! — li digué, somrient, l'Esplà.

— Serà per las deportaciones — contestà el senyor Casares.

— Quines? — saltà un amic —. Les de sindicalistes o les de monarquics?

— Puede que por las dos.

El xàfec de la recepció

Al Palau de la Generalitat, després dels discursos pronunciats des del balcó, començà l'anunciada recepció al saló oficial de la Presidència.

El nostre President es trobava fatigadíssim i es retirà a reposar al cap de poca estona. El senyor Azaña se n'anà també, pel mateix motiu, als pocs moments. Quedaren aguantant el xàfec de comissions i representacions els consellers senyors Gassol, Casanovas i Comes.

Durant la recepció, sentírem un bona fe que, tot pujant l'escala de la galeria gòtica, deia:

— Tres hores d'estar a la plaça i no he vist l'Azaña ni el senyor Macià. Ara, per fi, els veuré!

En acabar, En Gassol tenia els dits desfets, de tantes estretes de mà.

En Casanovas anava cridant pel Pati dels Tarongers:

— Aigua fresca! Doneu-me aigua fresca!

En Comes, més resignat, deia, eixugant-se la suor:

— Ja he trobat la manera de perdre quilos...

El brindis del Dr. Dolcet

A la recepció que tingué lloc el dilluns a l'Ajuntament, l'inefable doctor Dolcet volgué brindar amb el senyor Azaña.

El senyor Azaña, resignat, trincà la seva copa amb la del doctor.

— Brindo — digué aquest — pel fill predilecte de Catalunya!

— ¿Por cuál de ellos? — preguntà el President, seriós —. ¿Por Maragall? ¿Por Jacinto Verdaguer?

— Per vostè, Excel·lència, per vostè!

— Diga entonces hijo adoptivo...

En Comes, sempre tranquil, ho arranjà:

— El doctor Dolcet volia dir predilecte entre els adoptius.

Un Duc que no ha estat deportat

L'excursió a Núria hauria resultat la cosa més agradable del món si En Duc i Salvat no hagués figurat entre els expedicionaris. Quina murga, Verge Santa! Tothom va quedar atabalat.

El que més el patí fou l'Antoni Xirau, al qual volia atraure's el bellugadís periodista amb vistes a les properes eleccions. En Xirau és empordanès i En Duc creu tenir a l'Empordà una gran força política.

En Xirau va empendre l'Ametlla, governador civil de Girona:

— Escolteu, Ametlla. Estem ara dins la vostra jurisdicció. Si no em treieu En Duc del damunt, no crec en la vostra autoritat.

Tot té un límit

Banquet a la Taverna Basca ofert pel Director General de Seguretat, senyor Menéndez, a un grup de periodistes amics. Presideix el banquet, amb el senyor Menéndez, l'Esplà, sub-secretari de Governació actualment i periodista de sempre.

Fa una calor inaguantable. Tanta, que a mig sopar el senyor Menéndez s'aixeca, es treu l'americana i diu:

— Señores, está permitido quitarse la americana.

Tothom, menys el noi Moles — l'únic presents que fa esport! — i el repòrter de *La Humanitat*, que al·leguen que es troben delicats de salut, imita el senyor Menéndez.

La calor augmenta. L'Esplà s'arromanga les mànegues de la camisa.

— Señores — torna a dir En Menéndez, fent el mateix que l'Esplà —, se permite algo más...

I tothom s'arromanga les mànegues de la camisa.

Transcorren uns minuts. El senyor Menéndez s'aixeca novament, es treu el coll i la corbata i queda tot espitregat:

— Señores, está permitido también quitarse el cuello.

Colls i corbates van a fora.

— Bueno! — afegeix rient el senyor Menéndez —. Como Director General de Seguridad y velando por la moral, no permito ya nada más.

Imperialisme

El diputat a Corts senyor Estelrich, l'escriptor Josep Pla, el corresponsal de la *Chicago Tribune* Mr. Jay Allen, el director de l'Associated Press a Madrid, Mr. Rex Smith, i el periodista Joan Tomàs, feren cap, una d'aquestes nits darreres, a cal *Juanito Eldorado*, catedral del cant flamenc.

En Tomàs presentà els seus companys al *Juanito*, el qual, per ésser mallorquí, tingué una gran alegria de conèixer l'Estelrich, país seu.

En un moment, quedaren evocats, pels dos mallorquins il·lustres, mil records de l'illa daurada. En *Juanito Eldorado* rebentava de satisfacció.

— Ara és la nostra hora — digué —. Si els mallorquins, amb els valencians, ens juntem amb els catalans, fórem els amos d'Espanya. Què dic, d'Espanya... Del món!

— Home, i aquests senyors? — objectà l'Estelrich assenyalant els dos nordamericans.

— Vindrien amb nosaltres!

Les coses al seu lloc

S'ha parlat molt, arran de l'anada d'una comissió de parlamentaris catalans a San Sebastián per a assistir a l'acte de la signatura de l'Estatut, d'una lletra per al Príncep de Gales que fou tramesa a En Terradellas per una senyora en disposar-se el nostre conseller de Governació a sortir, amb els seus companys, cap a Biarritz.

S'ha dit que aqueixa lletra era una declaració amorosa i adhuc s'ha afegit que signava una tal Pepeta.

Tot això, a més d'ésser vulgar, no és cert. La lletra anava signada per Nelly-Christina, Duquesa de Cornwall, i deia:

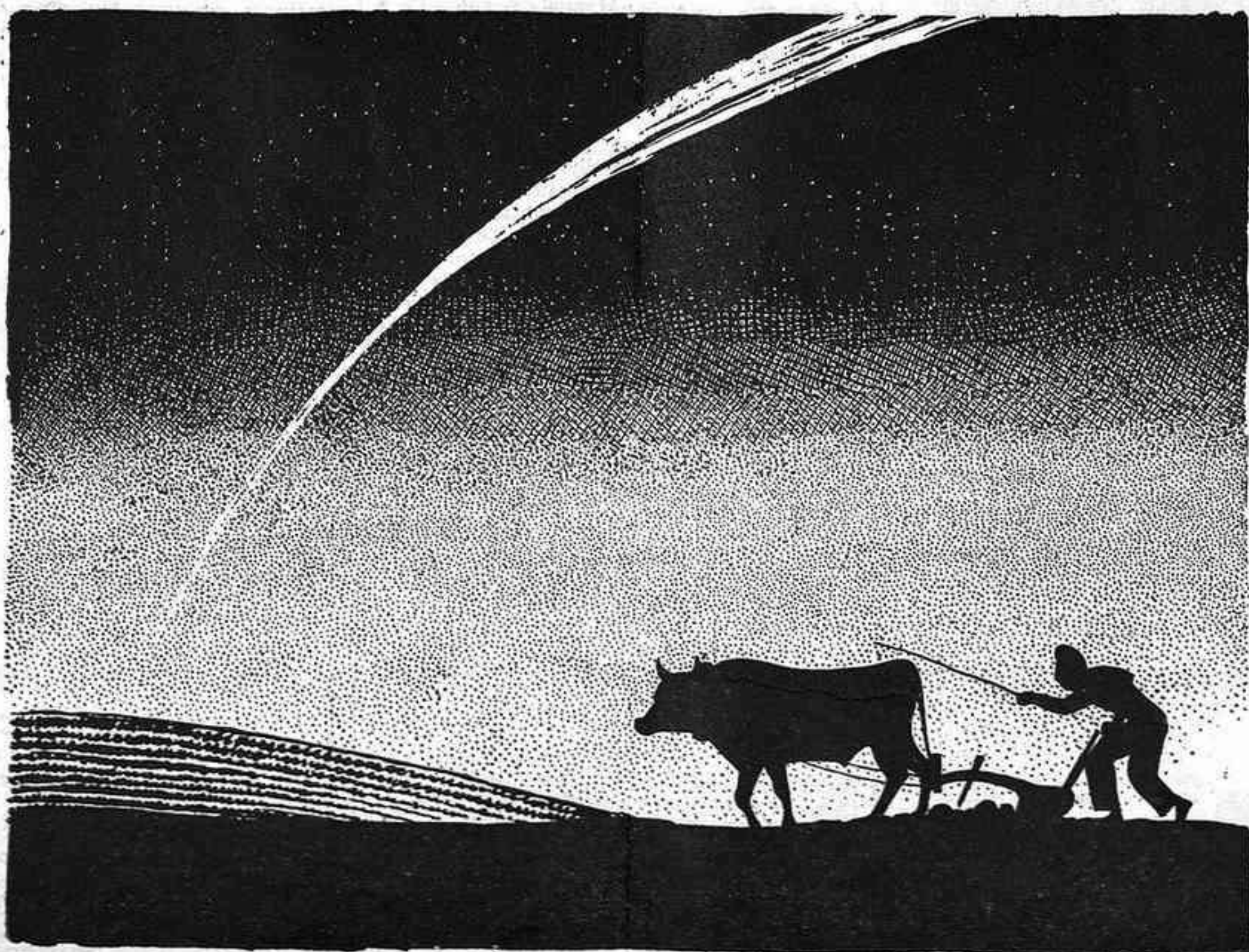
«Per a Eduard Albert:

Benvolgut:

Aprofito l'oportunitat d'anar a Biarritz uns parlamentaris catalans per a pregar-vos que vulgueu juntar-vos amb ells i venir a San Sebastián aquest vespre, a les onze, a brindar per l'Estatut de Catalunya als Camps Elisis, un bell indret regentat precisament per un català, a tres milles de la capital.»

La lletra acabava així:

«Hip, hip, hurra for Catalunya!»

EL DARRER COET, A L'ALBA

— Ara... a treballar de valent!

SOTA LES BANDERES AGERMANADES

Festa major republicana

Fent de personatge

El públic que dilluns al vespre esperava la sortida dels senyors Macià i Azaña de la Casa de la Ciutat era fàcil a l'aplaudiment. Aplaudí l'arribada del governador i de l'alcalde. Aplaudí En Gassol i En Bello que travessaren la plaça i les sardanes que tocava la Banda Municipal.

En aquestes, va arribar un cotxe amb xofer de gorra engalonada i va baixar el diputat a la Generalitat, senyor Farreres i Duran, acompanyat de dos joves, segurament de Manresa. En Farreres va mirar als quatre costats captant un aplaudiment. Però ningú no va aplaudir, ningú no el coneixia. Llavors En Farreres va provar un altre truc: gesticulant molt els braços va donar unes ordres al xofer de la gorra engalonada. Ni així. El xofer obé i arribà el cotxe a la vorera. Llavors el públic al qual afectava aquesta ordre, per haver-li plantificat l'auto al davant, no solament no aplaudí el personatge desconegut, sinó que el maleï.

República és correcció

Alguns diputats de la delegació catalana que va anar a San Sebastián en ocasió de la signatura de l'Estatut, van fer una excursió a Biarritz i San Juan de Luz. L'Estelrich està preocupat: «Trobaré el pobre duc de Maura — diu — i hauré de fer com aquell que no el coneix.»

El senyor Carner, ministre de Finances, ha telefonat a la frontera l'ordre de deixar passar els delegats catalans. L'oficial de Duanes, així i tot, posa inconvenients.

—Vostès poden passar. Però dels autos no se'n va en ha dit res.

Ganes de fastiguejar! En Sunyol prova de telefonar al senyor Carner.

Entretant, un incident. Un carrabiner, assegut a un banc, sense dignar-se ni aixecar-se, comana a distància, amb manifestada mala forma, una bona senyora, entrant de França, que ha mostrat ja el seu passaport a un agent de vigilància. Aquella senyora empeny un carret en el qual va una nena paralítica.

En Palaçin s'indigna. En Companys s'indigna. Un altre no poden més i censuren al carrabiner el seu procedir. El carrabiner responsteja. Diu que compleix el seu deure.

—El seu deure és, abans de tot, d'ésser correcte, sobretot amb una senyora, i més en aquest cas — observa En Companys.

El carrabiner insisteix. I En Companys, després de fer present la seva condició de representant del poble, ara autoritat suprema, li ordena que calli.

—Sàpiga, d'avui endavant — afegeix —, que República vol dir també, entre altres coses que estaven oblidades, galanteria i correcció.

Dues menes de xaforor

En Lluís Jover i Nonell, que va donar-se de baixa d'Acció Catalana Republicana, anava a entrar a l'escenari del Centre de Dependents, la nit de les conferències de Martí Esteve i Nicolau d'Oliver, però, en veure que estava tan atapeït de prohoms, s'escorregué darrera una llotja, tot pretextant que a l'escenari hi feia massa xaforor.

—Es una xaforor de dintre i de fora — exclamà el minyó que proporcionava les darreres cadires als tocatardans.

No eren aplaudiments

Mentre el públic del pati i de les llotges, que sobreixia pertot arreu, aplaudia ariadament els oradors, hom observà que els habituals contentulians d'Acció Catalana Republicana, que es trobaven a l'escenari, es produïen amb un picar de mans tan benigne com el somriure de satisfacció que no podien dissimular en contemplar la presència a l'acte dels afins desitjats.

Tothom comprengué que els mantenedors del foc sagrat del Partit, en lloc d'aplaudir, feien ballmanetes.

«Ara te'l deixen»

Dos coneguts periodistes discuteixen sobre la procedència d'uns articles publicats al diari al qual treballen. Segons un, l'altre havia afusellat unes ressenyes de L'Auto.

—Qui, jo? — digué l'al·ludit. — Si fa temps que no compro L'Auto.

—Es clar — replicà l'altre —, ara te'l deixen!

Vetaci que aquesta Mare de Déu de la Mercè, a les seves velleses i quan ja semblava completament desamparada pel laïcisme oficial, ha vist la seva diada enriada de nou amb tot l'or de la solennitat i la porpra de les banderes.

Ben mirat, els barcelonins devíem a la resta de Catalunya aquesta festa major. Era injust que nosaltres al llarg de l'estiu ens desplaçéssim a tots els pobles i poblets

negres i els senyorets nocturns, tots els quals obrien uns ulls de pam i un somriure mig irònic; la mateixa ganyota que posen al cinema, quan els passen un documental africà.

Des de diumenge, la ciutat està dividida en dos bàndols irreconciliables: els partidaris de les recepcions ordenades i els amics de les arribades frenètiques, en les quals

El cotxe del president del Consell

a la captura del tipisme de la festa major, i que per la nostra banda no fèssim possible la correspondència amb els forasters. Quan per la Mercè baixaven alguns pàgesos a Barcelona, no els quedava altre remei que fer-se passar les ganes de festa en els espectacles normals de la ciutat. Enlloc no trobaven l'aire meravellós de l'extraordinari.

Però enguany els hem donat satisfacció completa. Barcelona s'ha vestit de vint-i-un botó. I entre els hostes hem pogut comptar persones il·lustres, i les hem pogudes rebre i atendre amb aquella cordialitat de festa major catalana: els braços oberts i la taula parada...

El divendres i el dissabte, per les Rambles i altres vies cèntriques només feiem que ensopegar amb amics forans.

—Tu, també?

—Sí, jo també. Hem baixat tots els de la societat. Dos autòmibus plens. Avui i demà hauran de suspendre el servei de línia. Tots els cotxes són a Barcelona!

Més enllà, us deturava un conegut i us deia:

—Totes les fondes són plenes.

I pels carrers de la Boqueria, Hospital i Sant Pau, anaven i venien unes colles de pàgesos descensats, a la recerca d'allotjament. Mentrestant, roncaven els motors d'innombrables camions grisos que passaven ràpids deixant una estela de banderes.

En aquesta florida de banderes, gairebé a la tardor, ha batut, i de molt, el rècord, el nostre vell carrer de Fernando. Altres vegades hem comentat la tràgica agonia d'aquesta via barcelonina. Avui ens toca glossar el maquillatge sota el qual intenta dissimular els anys. Posat a renovar-se, fins i tot s'ha canviat el nom. Ara ha tret el darrer esforç de flaquesa i encara ha aconseguit, gràcies als llums i a les banderes, lluir tot el prestigi d'antany davant la multitud badoca i forana, suggestionada per la resplendor del seu nom.

A la nit del dissabte, i en plena Rambla, davant els lluminosos dels cafès i cabarets, i dintre el cinyell groc dels taxis i tramvies, navegaven, deslligades dintre aquest cocktail internacional, unes gotes d'autèntica festa major catalana, com són els bastoners i els Xiquets de Valls. La melodia ingènua del flabiol atreia les mundanes, els boxadors

resten els visitants en poder de la multitud, sense jerarquies ni protocol·lismes.

Per a quin dels dos sistemes ens decidim? Si hem de dir la veritat, a nosaltres, personalment, ens plau més el segon. En espectacularitat i emoció, res no supera les recepcions aquelles que portem fetes al President de la República, al senyor Macià, als nostres parlamentaris, etc.

Es l'efusió directa i cordial, sense intermediaris.

Naturalment que hi ha objeccions a fer contra aquesta preferència. Una, i important, és que en una arribada desorganitzada, només poden contemplar i aclamar l'homenajet la colla d'emergents que se li pengen al cotxe. Un cop esbravada la festa, és inevitable el desencís d'aquelles persones que després d'esperar unes hores, només els ha estat donat de veure el passatge intermitent d'una testa blanca o bé d'una calba. I com que cal satisfer la multitud, votem definitivament per l'arribada ordenada de la qual fou model la que es féu al senyor Azaña.

Un dels il·lotes a valorar en matèria de pas de comitives, és indubtablement la Via Laietana. Diumenge s'aconsegüí un efecte brillantíssim amb l'estacionament de senyeres i banderes al peu dels nostres modestets gratacles. Mentre passava el president del Consell per entre la trepidant multitudinària, nosaltres pensàvem en aquell Broadway neo-yorkí, que tantes vegades hem vist fotografiat en les recepcions de personatges. Per què els nostres curadors del ceremonial no recorren a les serpentes i el confetti? És qüestió de fer l'experiment.

La Via Laietana és un punt immillorable per a aquests assaigs d'americanització. Com que en matèria d'entusiasme espectacular hem arribat ja a la cima, nosaltres oferim aquest recurs del paper multicolor a la més gran esplendor de futures i triomfals recepcions.

Entre el president del Consell i el poble barceloní s'havia establert, d'una manera tàcita, un desafiament. Es coneguda la fama d'impassible que té Manuel Azaña. Però dies endarrera trobàveu molts ciutadans que, referint-se a la recepció, us deien:

—Azaña s'emocionará...

D'altres, asseguraven amb suficiència:

—Azaña no es deixa impressionar per res.

Arribat que fou el diumenge, quan el cotxe que portava els dos presidents rebia les primeres ovacions entusiastes del públic congregat davant l'estació de França, en la cara de Manuel Azaña es dibuixava un somriure de complaença: res més que un somriure d'home educat i correcte. Però l'automòbil avançava entre les dues triples fileres de guàrdies d'assalt i entre la multitud enfervorida. En arribar a la plaça d'Antoni López, davant l'edifici de Correus, la Via Laietana s'oferia en un aspecte magnífic, enlluernant de sol i de banderes, negre de gentada, que bronzia ran de terra, mentre en el cel roncaven els avions.

Don Manuel Azaña s'aixecà del seient, donà una ullada a l'esplèndida perspectiva del nostre barrí comercial, i digué, només:

—*Qué bárbaro!*

La frase va córrer amb una rapidesa fulminant. Dels llavis del President a les quartilles dels reporters.

La ciutat havia vençut la impassibilitat del senyor Azaña.

Desfilaven els landós que — amb una collecció perfecta —, portaven diputats catalans i forasters barrejats. La gentada, incapaç d'identificar la majoria dels personatges, de tant en tant dequia en el seu entusiasme. Però així que una cara coneguda s'oferia a la vista, els aplaudiments cobraven nova força. La senyoreta Kent, Luis de Tapia, Eduardo Ortega...

De cop, el públic descobrí la figura de Luis Bello. De l'un a l'altre, se'l senyalen:

—Es aquell; aquell del bigotí... — i el destrien entre els seus companys de cotxe: Nicolau, Comes, Lluhi...

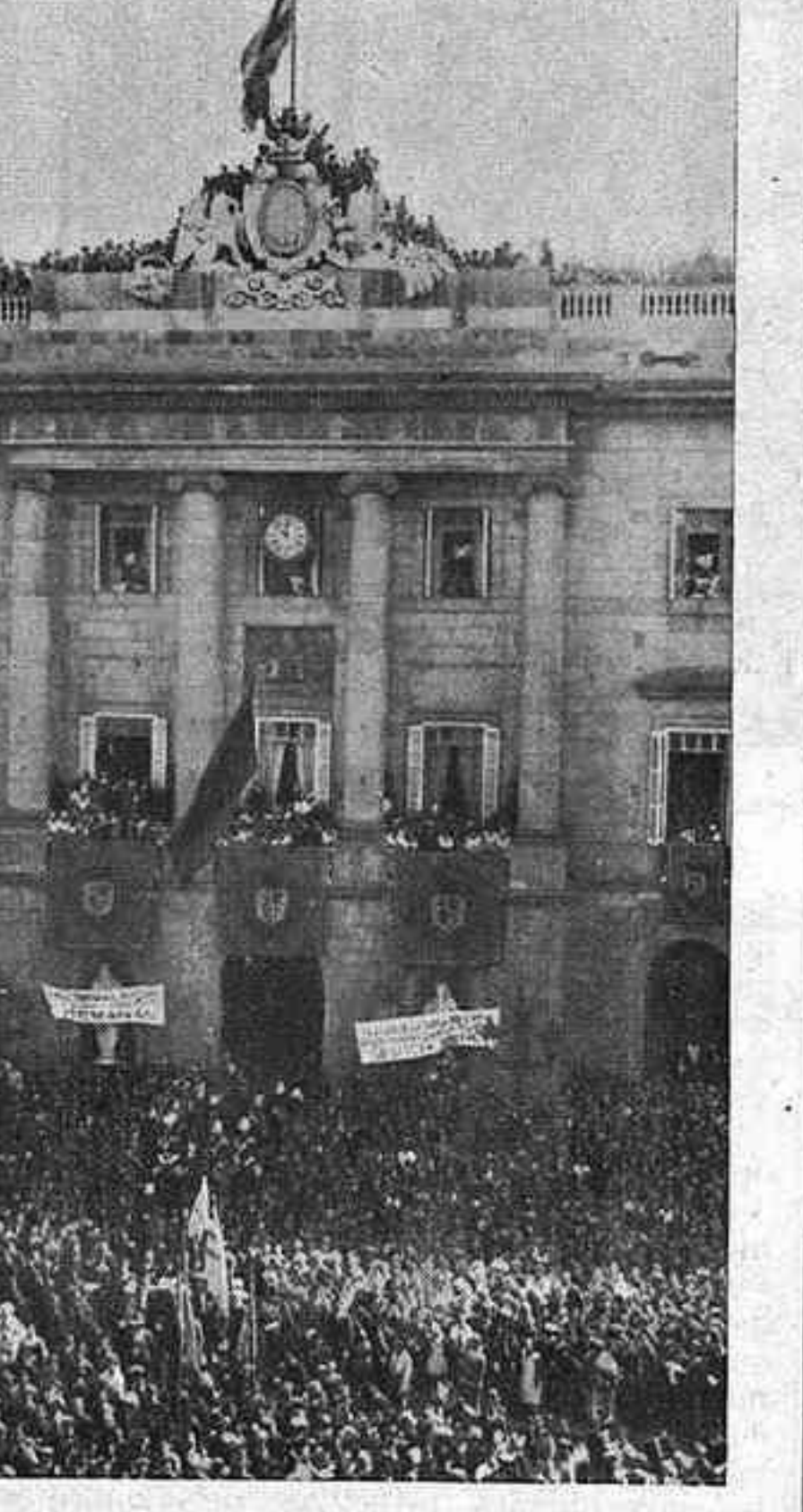
De cop, una dona, sense que ho poguessin impedir els guàrdies, travessa la calçada i posa a les mans del president de la Comissió d'Estatuts una bandereta, gravada en la qual hi ha la testa del senyor Macià i unes franges dels colors catalans i republicans. I aleshores, des de la plaça al Palau a la de la República, Bello fou per la multitud «aquell de la bandereta».

Per a aquells que són donats a la filosofia banal, en el concert de la tarda al Palau Nacional tingueren ocasió de practicar-la. Com passa el temps! En aquell mateix saló immens, fa dos anys i mig, es celebrà un acte inici de corcòrdia catalano-castellana. Com diumenge passat, fou també l'Orfeó Català espectacle i esca d'entusiasme.

Però si les similituds eren grans, quant més grans no eren les diferències! A primer rengle dels hostes d'honor, faltaven ara bon nombre d'homes que en el març del 1930 semblaven els més esforçats paladins de Catalunya en terres d'Espanya. Mentalment, mentre l'Orfeó cantava — com aleshores, també! — La Balanguera, nosaltres ens recitàvem llurs noms: José Ortega y Gasset, Pedro Sáinz Rodríguez, Ernesto Giménez Caballero... Avui formen tots a l'altre cantó de barricada. Aquella tarda catalana, encesa de passió i d'entusiasme, per a ells no fou sinó una ocasió més per a fer literatura fàcil, política llampant, filosofia de circumstàncies...

En canvi, un home llavors obscur, Manuel Azaña, és avui l'estel lluminós que ha donat categoria nacional als nostres Segadors, en alçar-se dret tan bon punt l'Orfeó i la Cobla n'han fet sonar els primers compassos.

Després, els barcelonins disposem del número més sensacional d'apoteosi. Encesos els llums i engedagats les fonts de Montjuic, podem restar tranquils amb la confiança segura de quedar bé. Les il·luminacions de l'ex-Exposició és l'únic número que pot presentar Barcelona inclòs en un programa de festa major d'altura. Cada cop s'encenen, i només el temps que estan encesos

Un aspecte de la gentada

poden fer-nos oblidar els milions que van costar-nos.

Entre periodistes, banquetejadors professionals i gent d'aquest medi, existia un cert interès a constatar el to del sopar oficial de Llotja. Entrats que foren en el saló gòtic, alguns d'ells, gràcies a la decoració i als llums, pogueren fer-se per uns moments la il·lusió que el temps no passava. Però l'entrada de la Presidència els tornà a la realitat. Evidentment, els Foronda, Milà i Camps i Viver són ben morts i enterrats!

Però el periodista mundà, en veure els nostres polítics vestits d'etiqueta, creu que si bé el règim desaparegué, el protocol i les bones maneres encara es conserven. Però, ai!, que es comensals de segon equip havien de desenganar-lo. Començaven a entrar al saló vestits més o menys foscos... De sobte, entre dos cambres vestits de frac, es produïu una aparició sensacional: el diputat Jiménez i Jiménez que llueix un vestit de color mantega. Al pobre periodista de societat li cauen definitivament a terra les ales primes de la il·lusió!

ANDREU A. ARTIS

LAPERITIV

Un himne. — Quan vàrem proclamar la república i anàvem adalerats pel carrer suant entusiasme, com si els polítics dirigents i la gent anònima s'haguessin picat un compresiu ullet, es silenciaven Els Segadors. Sense un expres mot d'ordre, el nostre vell himne es deixà de cantar, i si es cantà era poquet i amb un alè no massa convençut. Es deia que Els Segadors era un cant d'antics odis, un lament de poble oprimat, i que un cop els catalans anàvem en camí de recuperar les llibertats perdudes, ja no teníem necessitat de cantar-lo. En aquells moments d'alegria i d'improvisació el mestre Vives va aprofitar uns motius dels Xiquets de Valls de Clavé i va fer un himne al qual jo vaig posar-hi una lletra i el batejàrem amb el títol d'El cant del Poble. Aquesta producció va ésser solemnement cantada per primer cop per l'Orfeó Català amb tots els honors; però la bona voluntat del mestre Vives i la meua bona voluntat no varen reeixir. La cançó ha passat a ésser una de tantes d'aire patriòtic, però el públic no l'ha agafat, i l'himne nou de tots els catalans encara està per fer.

De mica en mica, la gent tornà a rependre Els Segadors, amb protestes de molts que creuen que ja no s'haurien de cantar més; i aquests dies màgics i al·lucinants del viatge triomfal d'Azaña i dels seus acompanyants, les notes d'Els Segadors han sonat més fermes que mai.

El mateix Azaña, en el seu discurs de la plaça de la República, digué que ja mai més cap rei no ens declararia la guerra; i això venia a ésser com una invitació a deixar de cantar Els Segadors, i aquesta mateixa invitació sembla despendre's dels programes polítics, que els dirigents de tots els sectors catalanistes exposen aquests dies de post-Estatut en articles i discursos. Per un cantó, continua una mena de mot d'ordre contra Els Segadors, i per un altre, l'himne no es desbaralla, i aquests dies ha tingut la seva màxima consagració oficial, en les festes del viatge del senyor Azaña.

Jo crec que els detractors del nostre himne patriòtic, l'únic positivament popular que tenim, estan una mica equivocats. Primer de tot, en Els Segadors s'ha de destriar la lletra de la música. Referent a la música, jo crec que per ara és insubstituïble. És insubstituïble, primer de tot perquè és de primera i fa un efecte màgic, i en segon lloc és insubstituïble perquè els catalanistes la tenim tan ficada dins del cor, que és impossible trobar una altra melodia, per superior que sigui, que ens faci oblidar la vella; sempre sentirem l'enyorança d'allò que hem sentit cantar de petits, d'allò que hem cantat a la Rambla, i en tots els actes perillosos i abrandats, de cara als sabres de la policia i als màusers de la guàrdia civil. Els Segadors, almenys a mi i suposo que a molts catalans, no ens han fet mai l'efecte d'un himne exclusivament d'odi, de protesta o d'opressió, sinó d'una cosa ampla, efusiva, d'una tendresa greu i religiosa, en la qual naturalment anaven inclosos un motiu d'ambició i el resoll d'uns greuges.

Encara que l'Estatut ens vagi obrint amples horitzons per respirar a ple pulmó, no canviarem nosaltres la nostra pell de catalans, ni la història de la nostra pell, i per aquesta pell i aquesta història, cap melodia no trobarem com la d'Els Segadors.

L'altre dia, en la recepció que féu l'Ajuntament de Barcelona al senyor Azaña, vaig tenir el gust d'escoltar dintre el pati de ca la ciutat el nostre vell himne executat magníficament per la banda que dirigeix el mestre Lamote de Grignon. L'uniforme dels músics de la banda era perfecte, l'execució i la direcció de l'himne no podien ésser més ajustades. Els Segadors, traduïts en el metall greu i sonor de la banda, resultaven un cant nobilíssim, d'una grandesa i una elegància de primer ordre. Per què doncs anar a cercar un himne millor que aquest que ja tenim i que està tan profundament encastat a la nostra biologia?

Respecte la lletra del himne, ja hi entra més la possibilitat d'opinar i qui més hi sàpiga que més hi digui. A mi, personalment, no em sap cap greu acceptar la primera lletra, o sigui el romanç que fa referència a la guerra de 1640. Però comprenc que a moltes persones no els vingui de gust acceptar com a lletra d'un d'himne que ha d'ésser actual i ha de manifestar els sentiments de tot un poble, un romanç de caràcter fins si es vol excessivament religiós, reaccionari i planyívol. La lletra que va escriure el poeta Guanyabens i que també s'ha fet popular, dona a Els Segadors un aire encara més agressiu i més «separatista». Entre les dues lletres, jo em quedaria sempre amb la francament popular.

Ara bé, és possible escriure una nova lletra, que respongui més als sentiments actuals de la majoria dels catalans. Una lletra simple, clara i elegant, amb condicions de poder fer-se popular i entenedora per a tothom. La Generalitat de Catalunya podria preocupar-se de la manera d'obtenir aquesta lletra, satisfactoria per tots, fins satisfactoria pels polítics espanyols, que, suposant-los carregats de bones intencions, arriuen el nas quan ens senten cantar Els Segadors.

Tot és possible, però mantenint sempre la melodia, mantenint la cançó tradicional i viva per excel·lència, de manera que el poble, cantant les paraules més optimistes i més cordials, tingüés la sensació que no deixa de cantar Els Segadors.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDÍ, 2

Societat Espanyola de Carburers Metàl·lics

Correus: Apartat 100
Telegr.: "Carbureros" **BARCELONA**
Mallorca, 232 Telèfon 7505

**CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcu-
bio (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA. Fàbriques a
Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbri-
ques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MAN-
GANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de
fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUS-
TRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-
FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la
SOLDADURA AUTOGENA**

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

UN HOME I UNA OBRA

LUIS BELLO

I
Un signe d'intelligència plana damunt dels homes representatius del règim. Si, en una altra hora, algú podia alçar-se sobre els altres per una noble executòria apergamada o per un cacicat provincial, els d'ara són temps ben diversos, i els homes d'aquests temps han anat formant-se — sota una vigilància opressora — simplement per un esforç d'intelligència i de tenacitat. Obres acomplides, fetes, porten com a ba-

recer de l'Espanya del segle XIX. Fou aleshores que la República quedà virtualment proclamada.

III

«Tot està per fer!». Mentre un grup d'esperits selectes intentaven fer reaccionar el país amb un estímul patètic, hi havia un home obscur que intentava mesurar tota la grandesa — i el patetisme — de l'obra que calia fer. Aquest home era un perío-

El senyor Bello, acompanyat dels senyors Comes, Lluhi i Nicolau d'Olwer

gatge espiritual inalienable. Els homes representatius de les democràcies són rics de fortunes així.

Ha calgut esmolat eines polèmiques tants i tants anys que no és estrany que la majoria dels lluitadors hagin esdevingut estilites. Els temps que corrien no els permetien altra glòria.

Ara, però, que la consciència en peu de tot un país fa vàlida i premissable aquella tasca i aquest esforç, bé val la pena de remarcar la línia d'esforços que els ha fet visibles, com a homes de pensament i d'aportacions com a homes de govern. He tingut a honor de parlar ací mateix de la figura literària de Manuel Azaña. Avui és gràt d'assenyalar els perfils estètics d'un altre gran escriptor, que la política ha fet inoblidable entre nosaltres com a President de la Comissió d'Estatuts de les Corts Constituents de la República. Aquest home, ara entre nosaltres, és Luis Bello.

II

La generació castellana del 98 era una generació de pessimistes. Hom acabava de liquidar, amb el darrer desastre colonial, tota una Espanya enfarfegada de banderes i fracassada històricament. La salvació — aquells homes ho veïen clar — depenia d'una superació de tot patriotisme que es basés en un optimisme panglossià. Calia dir a tort i a dret: «No som res; som uns fracassats. Estem al marge d'Europa. Cal anar a fora per aprendre; negar-se al xovinisme. Ridicularitzar l'imperialisme. Treballar heroicament, obscurament.» Aquests homes trameteren uns joves estudiosos a l'estranger per tal que es possessin en contacte amb els centres continentals de la cultura. Aquests homes — que es diuen De los Ríos, Ortega y Gasset, Madariaga — tornaven amb una amarga desil·lusió. I un pessimisme desesperat: «Tot està per fer!», cridaven. Fou aleshores que s'uniren al ja esgotat republicanisme històric, per a desfer l'últim

dista obscur anomenat Luis Bello. Aquest home abandonà els problemes teòrics de la cultura nacional per a abordar aquells problemes pràctics tinguts per més humils. Els de l'escola; sobretot els de l'escola rural.

Des del 1915 fins a 1930, durant quinze anys, Luis Bello ha caminat pels camins més inhospitalaris d'Espanya. El Sol, que fou el gran baluard de la nova pàtria, publicà durant quinze anys els seus articles on, sota el títol general de *Visita de Escuelas*, posava al descobert l'escriuixidura nafra de l'abandó de la infància rural espanyola. La farsa de l'organització oficial; l'escola inhabitable — a una cort o a un graner — on els infants, apilotats, tremolen de fred; la figura desvalguda del mestre; el mestre antic i rutinari; el mestre nou i desil·lusionat; el menyspreu oficial envers tots aquests problemes. Dia per dia, anava Luis Bello donant una estampa vergonyosa per a un país que suportava això. Dia per dia des d'aquells pòlets que s'anomenen Torralba del Moral, Torremolinos, Fuengirola, Logroño, Talayuela... Quina línia dura, d'aiguafort, per a pintar això. Quina cruel persistència, per a fer reaccionar qui no havia de fer-ho mai...

La pedagogia de Luis Bello no té altra doctrina que la seva sensibilitat. L'infant oprimat o desamparat és prou per a dictar-li les més belles pàgines: «La vida es en sí — diu pensant en aquests infants —, una maravilla i en el hecho de tener conciencia de ella encuentra la máxima felicidad.» Doctrina del optimisme que exposarà algun dia con la doctrina del desinterès com norma de moral a la que yo quiero ajustarme.» Quina emoció trobem ara en aquestes paraules de fa deu anys! Optimisme, perquè hi ha ja un presentiment de triomf. Desinterès: nosaltres els catalans podem cantar-lo en les seves glòries, ja que tota la seva actuació al Parlament no ha estat altra cosa que una repercussió política d'aquesta posició personal.

Desinterès admirable; molt més encara, si es té en compte la lluita duríssima que per la seva rectitud s'ha imposat. A redós del nostre plet s'ha produït un estat passional a l'Ultra-Ebre. I bé: Luis Bello n'ha estat la víctima propiciatòria. Ell ha vist morir, en uns instants que voldríem passatgers, moltes de les simpaties que arreu havia conquistat la seva ploma de defensor de la intelligència i la comprensió. Ha sacrificat una part molt important de la seva popularitat per a la defensa d'un ideal que ell estimava just. Luis Bello ha patit persecució per la justícia, i Catalunya haurà d'agrair-li-ho sempre perquè aquesta justícia era la nostra, la dels homes lliures de l'esperit. Els aplaudiments i les ovacions dels catalans hauran servit com un desgrecge que li esborri passades amargors en tant que aquells que l'abandonaren un dia tornen a ell i el reconguin com un símbol de justícia i de llibertat.

GUILLER DIAZ PLAJA

Mirant a fora

Restauració?

Ha causat impressió, a tot Alemanya, l'aparició d'un nou setmanari berlinès que es titula *Die Monarchie* i es declara «òrgan del moviment popular social-monàrquic». Fins s'ha assegurat que és subvencionat pel kàiser. Si és així, és que a Doorn tenen esperances de restauració.

Però, d'altra banda, hi ha qui diu que tant el kàiser com el seu fill es van descreditar per sempre en novembre de 1918. De totes maneres, el nét de Guillem II, que ara té vint-i-cinc anys, compta amb simpaties, i, pel seu cantó, es creu més indicat que son pare i son avi per pujar al tron. A més a més, és una tradició dels Hohenzollern que els fills es barallin amb els pares.

Diuen que cal comptar amb un personatge del qual no fan cas els comentaristes polítics, però que fa el seu paper: la dona del kronprinz; ella és qui engresca el seu marit, car sempre és agradable fer d'emperadriu.

A propòsit d'això hom retreu que quan el moviment monàrquic de 1922, el major Anker, que havia estat ajudant del kronprinz i després es féu republicà i social-demòcrata, fou cridat per l'esmentada senyora, Anker li exposà l'opinió que l'única probabilitat de retorn dels Hohenzollern al tron, era per al seu fill.

—I vos creieu — respongué la princesa, furiosa — que jo m'accontentaria amb el paper de reina mare?

De fet, són molts els que creuen en una imminent restauració monàrquica. La premissa, ja poc, del kronprinz i dels seus germans a la gran parada militar d'ex-combatents — que aquells abandonaren tan covardament en novembre de 1918 — és un fet simptomàtic, sobretot per la conformitat amb que se l'han pres els alemanys.

Poiser tornara a ésser veritat aquella frase prussiana: «Primerament hi ha Déu Pare. Després, l'oficial de cavalleria, i després, el cavall de l'oficial de cavalleria. Després, res. Després, l'oficial d'infanteria. Després, res, res i res encara. A l'últim, hi ha aquest porc de país.»

Sembla que el general von Schleicher havia adaptat així aquesta màxima: «Primerament, hi ha Déu. Després els barons. Després l'exèrcit. Després, res, res i res encara. A l'últim hi ha el Reichstag.» I ara, ja no hi ha ni el Reichstag.

«Estic convençut que, al moment en què lluitem per la nostra existència, la qüestió de la forma de l'Estat, república o monarquia, no és d'aquelles que la nostra època, i amb més raó encara el govern actual, hagi de resoldre. Estem, nosaltres i tot el nostre poble sencer, aplanats de tants jardiells i tant de destret, que el que de bon antuvi cal és provar de desfer-nos d'aquelles càrregues abans de tenir la possibilitat d'ocupar-nos de la forma de l'Estat. Més important que la forma de l'Estat és l'Estat mateix i el nostre únic deure és el de salvar-lo.» Aquestes frases no són de ningú de la Lliga; són d'un discurs pronunciat ja tres mesos, pel ministre alemany de l'Interior, baró von Gayl.

També ho hem passat

La Llibertat, òrgan dels antifeixistes que es publica a París, ha publicat una informació molt curiosa sobre les indicacions i ordres de l'oficina de premsa, anexas a la presidència del Consell, als diaris italians, tots feixistes, de bon o de mal grat.

N'hi ha, d'aquestes indicacions, tan pintoresques com aquesta, sobre la publicació de fotografies de dones magres:

«La magror de les dones significa ni més ni menys, disminució de naixements — i ahhuc a Itàlia s'ha constatat una minva de la natalitat —, i els nostres enemics estrangers no han deixat de subratllar-ho amb complaença. Cal evitar absolutament tot el que pot donar pas als nostres enemics.»

Aquí, pocs anys enveja, els diaris es trobaven amb coses per l'estil, i més baixes de sostre i tot.

Es veu que els règims de dictadura són iguals pertot.

El pes mal repartit

Vanderbilt pare escriu: «El pes de la meua fortuna m'esclafa. Em mata. No em trec cap plaer. No em produeix cap bé.»

Un altre milionari americà, F. J. Gould, declara: «Porto una vida de condemnat!» I un altre, Tom Cruise, diu, recordant els seus anys de misèria: «No trobaré repòs fins a ésser dintre la tomba.»

Si, el pes de la riquesa, sobretot d'una certa riquesa, deu ésser molt feixuc. Però tanmateix el pes de la misèria és ben feixuc, també.

I després, la desgràcia d'ésser tan ric com aquells senyors que se'n planyen, té un remei molt fàcil.

Els maniàtics

Els matemàtics s'han reunit en Congrés internacional, a Zuric. Fóra excessiu assegurar que els treballs dels congressistes només poden interessar els científics. Sempre hi ha originals que donen una nota pintoresca.

Deixant a part la quadratura del cercle, de la qual ja no es preocupen els matemàtics, sinó només els boigs, hi ha el càlcul de probabilitats. Un honorable congressista ha ofert seriosament la demostració de la possibilitat de fer saltar, amb tota seguretat, la banca de Monte Carlo, i ha proposat el seu sistema al Comitè organitzador, sota condició del més absolut secret.

El Comitè no ha volgut enredar-s'hi i ha aconsellat al proposant que qués a experimentar ell mateix el seu sistema pel seu propi compte i risc.

ESPANYA I LA S. DE LES N.

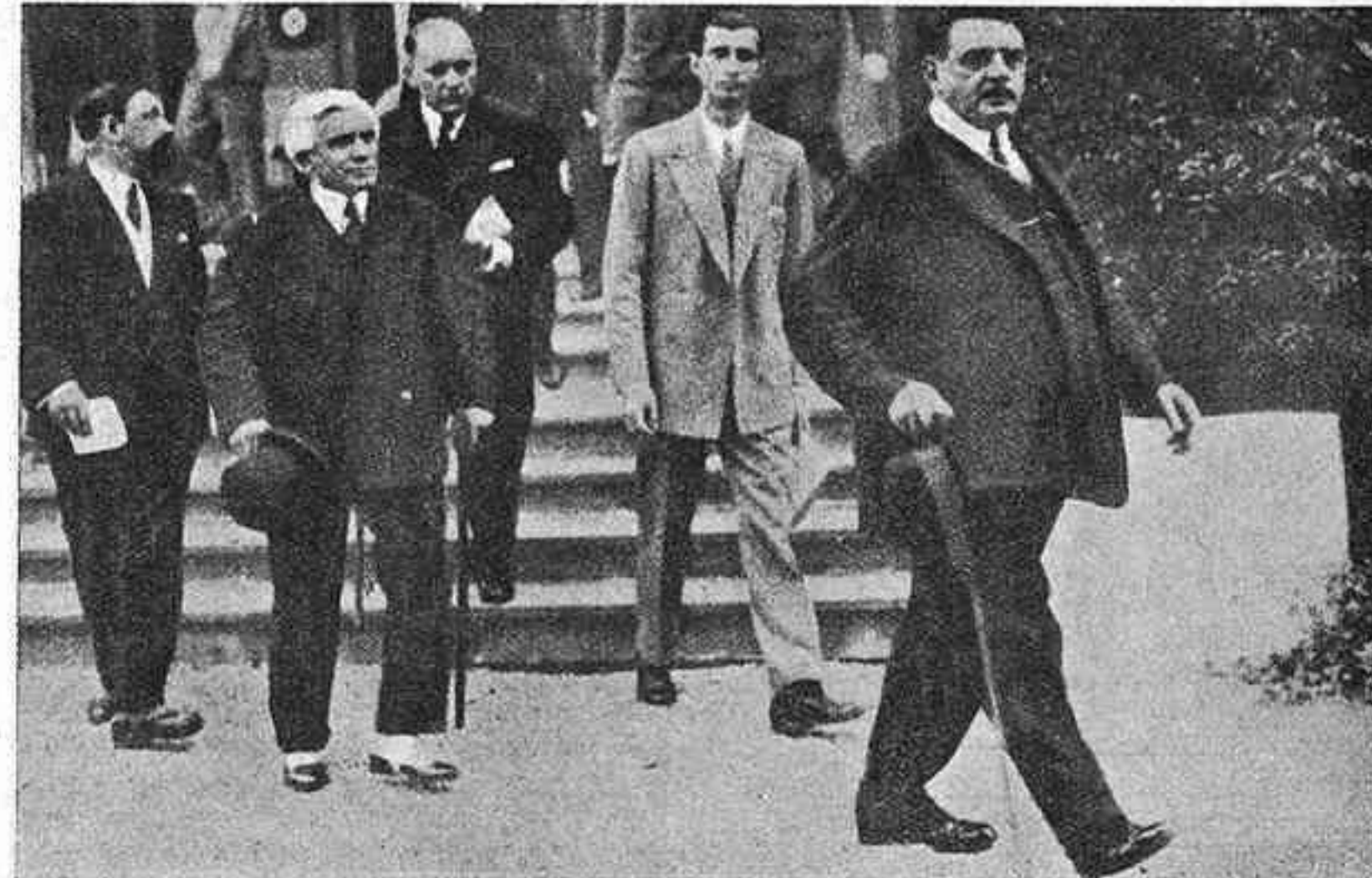
La XIII^a Assemblea

Aquest dilluns s'han iniciat a Ginebra els treballs de la XIII Assemblea de la Societat de les Nacions.

Els més fèrvids defensors de la institució ginebrina són obligats a convenir que la S. de les N. travessa una crisi bastant greu d'autoritat i de prestigi. És veritat que no manquen els que preveuen les conseqüències més catastròfiques d'aquesta crisi; però nosaltres no creiem que llurs previsions pessimistes es realitzin.

La S. de les N. és avui un organisme que

turable artífex de pau, l'altre, blasfemador del feixisme i del seu cap a Brusselles en 1927, com a diputat socialista; estipulador dels acords amb la Roma feixista en 1928, com a cavaller del Reich; i la Conferència de la pau clogué la seva primera fase sense cap resultat. Així, la comèdia de què parlava Briand, era en plena execució. Primerament, en el gelid barracó erigit per a la circumstància al flanc del Palau del Secretariat de la Societat de les Nacions, després en el Palau Electoral, on els delegats

Herriot i Paul Boncour

no pot deixar de funcionar. Tindrà les seves crisis, les seves fases de menor o major activitat, amb les seves conseqüències positives o negatives; però la seva existència no pot ésser per res objecte de discussió.

Altrament, quantes evolucions no ha arribat a travessar aquesta institució! Sorgida per iniciativa del cap d'un Estat — Wilson — que no hi ha volgut pertànyer mai — en virtut de la represa de les teories de Monroe —, aviat topà amb obstacles creats per tota aquella horrible gent que encara esperava treure guany de la mortaldat de la guerra, i entre la indiferència dels pobles — cansats i desil·lusionats per anteriors temptatives anàlogues, com la famosa Conferència de la Pau, tinguda l'any 1909 a La Haia, per iniciativa del tsar i que instituí un Tribunal internacional d'Arbitratge que morí miserament al mateix moment en què havia de funcionar —, la Societat de les Nacions hagué de desenrotllar-se entre múltiples dificultats i no poques maliances.

Els seus enemics naturals — els nacionalistes hegemònics i els feixistes — no planyien mitjans per denigrar-la i escarnir-la. Lelio Cajani, redactor cap d'*Il Popolo d'Italia*, el diari de Mussolini, representant seu a Ginebra, no vacilà a qualificar la institució ginebrina com «una cova de rufians i d'espies». Aquesta innoble definició donà la volta per tota la premsa antifeixista, des de l'*Action Française* de l'irraonable Léon Daudet, a l'*Acht Uhr Abendblatt* de Berlín.

Però... s'esdevingué una cosa molt estranya. Quan els nacionalistes volgueren passar de la propaganda a l'acció, és a dir, quan van creure arribat el moment de poder assumir la responsabilitat del govern, reconegueren la importància de la Societat de les Nacions, a la qual s'adheriren amb tota deferència. El mateix Mussolini, que no ha amagat mai la seva malifiança envers Ginebra, on es feia representar pel senador Scialoja famós per saber estar quiet, ha volgut, o millor, ha hagut de canviar de tàctica, i reconèixer la importància de l'obra que pot acomplir la Lliga ginebrina.

I amb tot, la Societat de les Nacions es troba en crisi en un període difícil. Aquesta crisi té el seu inici en 1928, després de la mort de Stresemann i la retirada de Chamberlain de la política internacional, quan va acabar la política d'efusió entre aquests tres homes i Anglaterra passà a ocupar-se més de l'Imperi que de la pau universal. Fou aleshores que Aristide Briand, el «pelegrí de la pau», en un famós discurs en la calvinista sala de la Reforma, digué que era justament el moment d'acabar la comèdia de fingiments i de política doble, una a Ginebra i una altra en el propi país, i féu notar a Hermann Müller, que pallid i angositat l'escoltava, que Alemanya es preparava per a la guerra, i que les indústries de l'Imperi eren engiponades de manera de convertir-se rapidíssimament en indústries bèl·liques.

Però el mateix Briand, ajudat per Paul Boncour, per Chamberlain, Benès i Zaleski, es posà a la feina per a resoldre i atenuar la crisi, i fou en certa manera sollicitada la convocatòria de la Conferència del Desarmament.

Briand i Müller són morts... l'un, inde-

s'havien de reunir per salvar-se del fred, eren elevats tots els himnes — en tots els idiomes possibles d'aquest món — a la beatitud paradisiàca de la pau, mentre que entre bastidors es feia feina, i no pas per la pau, precisament. I Alemanya parla de paritat dels drets, amb finalitat evidentment de sabotatge de la Conferència. En efecte, els diaris neo-vorquins del grup Howar M. William P. Stimms han publicat, precisament aquests dies, que Herriot té a la mà tots els documents que calen per tal de demostrar a Ginebra que Alemanya organitza una vasta maquinació de guerra i pot posar en peu de guerra, en pocs dies, un exèrcit de quatre milions d'homes. Com es veu, von Papen parla una mica massa a la lleugera, i és ben bé una sola la finalitat que es vol aconseguir: fer fracassar la Conferència del Desarmament, que podria, entre altres coses, pendre disposicions per a un control sobre els armaments secrets.

Crisi. Crisi d'autoritat o de prestigi, crisi de confiança. Es parla també molt de sorpreses que podrien sorgir durant el desenrotllament dels treballs, i que hauran de produir grans conseqüències. Fins ara no se sap res de precís. Només sabem que les nacions democràtiques, que són les úniques interessades sincerament en el manteniment de la pau — com ha estat provat per la política seguida pel Quai d'Orsay — han d'unir-se més que mai i formar una mena de front únic que paralitzi qualsevulla atemptat contra la pau.

El paper que ara pot assumir l'Espanya és de primer pla.

Espanya no té lligams que la vinculin de cap mena. No té pactes, ni aliances, ni compromisos. És lliure en les seves relacions internacionals, com és lliure la seva nova constitució estatal. Les simpaties generals no li manquen, i és segurament l'únic país del món que pugui comptar-ne tantes. Pot, per tant, descabdellar una acció que inevitablement ha de portar fruits considerables, ja en assumir iniciatives directes, ja recolzant les que tinguin la mateixa finalitat pacífica i democràtica.

A hores d'ara, Espanya, demés, pot predicar amb l'exemple. Com va dir Amadeu Hurtado, en unes declaracions a *Ahora*, com ha dit recentment Azaña des del balcó del Palau de la Generalitat, la solució que s'ha donat a l'Estatut de Catalunya pot ésser un model de solucions per a tots els problemes semblants. Espanya — com proclamà Zulueta a Ginebra — ha fet seus en el codi fonamental de la República els principis de la S. de N.

Els representants d'Espanya poden i deuen, doncs, defensar a Ginebra aquest esperit de pau que anima la jove República Espanyola.

TIGGIS

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapissier. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passadís de Gràcia, 56. Telèfon 16286
BARCELONA

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
Excursions en Autocar
Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Centre i Sud d'Espanya
Sol·liciti opuscles explicatius

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA
BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO
El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
del preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.
de _____ de 193_____
Signatura _____

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES
FITÓ
BARCELONA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

EL CINEMA

UNA ESTRENA PROXIMA

"Noies d'uniforme"

Noies d'uniforme, el film que aviat presentarà MIRADOR, és realitzat per una dona, Leontine Sagan. L'autora n'ha extret la idea bàsica d'una peça de teatre de Christa Winsloe. Leontine Sagan, en el seu doble treball de transposició i de creació, ha procedit amb certes llibertats, atenta ensems a conservar l'essència del motiu original i a aconseguir un film parlat, compost d'acord en una inspiració i tècnica d'ordre genuïnament cinematogràfic.

El resultat ha estat excel·lent; *Noies d'uniforme*, Manuela, més sensible que cap altra. Diguem que l'element de torbació quasi física que aquelles situacions impliquen no ha estat escamotejat per l'autora del film. Però el film, que vol tenir més un abast moral que no pas el caràcter d'un documental rígid, és concebut amb tant de tacte, amb tanta discreció i amb una imaginació tan sana, que tota interpretació tèrbola fóra aquí desplaçada. Per certes persones predisposades en aquests dominis al vertigen, pot haver-hi insinuacions equívokes. La senyora

Manuela (Esther Thiele) i la Srta. de Bernburg (Dorothea Wäeck)

forma, que és una obra profundament emotiva, es col·loca ja des d'ara entre les millors pel·lícules que hem vist. Un film d'una dona, hem dit, i cal repetir-ho per a remarcar-ho. Film que es preocupa d'arribar al fons de l'ànima d'unes noies, internes d'un personat alemany, només una dona potser el podia realitzar amb tant d'amor i de comprensió. Cal veure certes coses i cal comprendre-les, i Leontine Sagan hi ha reeixit satisfactoriament.

L'acció transcorre íntegrament a l'interior d'un pensionat. Un centenar d'adolescents, totes elles en plena edat crítica, època inquietant en la qual la noia es transmuta en dona. Damunt d'aquestes noies plana una dura disciplina, inexorable i maquina. És viu allí dins una atmosfera d'afixia moral, plena de perills per aquells cors ardents i delicats. Davant de tanta rigidesa, treballant amb totes les seves forces per atenuar-la en el possible, hi ha una institutriu, la senyoreta de Bernburg. Una dona dolça i afectuosa. En torn d'ella es crea com una atmosfera de tendresa i d'admiraació. Totes les noies l'adoren i és amb una veritable frisança que a la nit, a l'hora d'acotar-se, reben amb un bes el «bona nit» de la institutriu. Perquè en llur vida dura aquesta manifestació de simpatia és del tot excepcional, és perquè es revesteix dintre llurs pensaments d'una exaltació extraordinària. Sobretot en la interna novament arri-

reta de Bernburg en el film, Leontine Sagan amb el film prenent la davantera a aquelles persones, no neguen el perill, però ja tracten de conjurar-lo abans que esdevingui més que un perill. *Noies d'uniforme* potser serà un film discutit; el que és segur és que apassionarà l'opinió. Interessa als pedagogs, al públic que vol alguna cosa diferent i a les mares, sobretot a les mares — que són a milers — que tenen llurs filles abandonades en els pensionats. Discutit ho serà, però sobre un punt tots estarem d'acord: sobre les seves excel·lències cinematogràfiques. Un gran film, heus ací l'evidència, realitzat d'una manera simple, gens germànica, i interpretat per actors en llur majoria no professionals. Les noies es mouen amb una sinceritat del tot satisfactòria. Cada una és ella mateixa i la interpretació, si és que es pot parlar d'interpretació, té un segell tan verídica que és el que contribueix en molt que el film us captivi amb tota la força d'una realitat. És un miracle aconseguir això d'aquell estol de noies que mai no havien posat davant de la camera ni davant del micròfon. Tan difícils que els és als actors espanyols dels films en castellà!

Viviu el pensionat i no com un espectacle, sinó com una realitat cospada des de l'interior. Per això, a la fi, l'emoció arriba al màxim. Amb aquella violència de sentiments que caracteritza els infants, Manuela, que ha estat castigada per la directora i també — i això és el que l'exaspera més que res — per la senyoreta de Bernburg, pensa llençar-se per l'ull de l'escala. Un presentiment fatídic s'apodera de totes les seves companyes a un mateix temps. On és Manuela? L'angoixa augmenta en aquells rostres candorosos. És una escena incomparable. Els crits cada volta més punyents i totes les noies escapades cercant l'amiga. És una de les millors escenes rodades per un director. «Manuela! Manuela!» La noia, defallida per l'emoció, a dalt de tot de l'escala, s'agafa als barrots, sense fortalesa. Totes les noies, glaçades d'espant, esguarden aterroritzades i les més decidides ja són a dalt. Amanyaguen Manuela i ploren de pena i d'alegria. Mentrestant la directora del pensionat, el cap cot, en entreveure el fracàs i la inhumanitat del seu règim, marxa lentament cap al fons. Vençuda, se'n va.

El film, doncs, sembla voler ésser una denúncia i tenir un abast social. Hom pot tanmateix prescindir-ne i admirar el film per les seves grans qualitats intrínseques. Vegeu-lo. És un film de primera classe.

JOSEP PALAU

PANORAMA

ART ANTIROMÀNTICA. — Això ha estat repetit ací amb insistència, referit, fins i tot, al mateix tema. Allò que fa més típic de l'hora del Noucents el fet cinematogràfic és la recerca implacable del contorn de les coses en oposició a les amables vaguetats romàntiques plenes de boires i d'imprecisió que es valoraven en el Vuitcents. Això fa també que els herois que no tinguin una qualitat plàstica preeminent trobin molt dificultades les seves versions a la nova art. I ací comparàvem els personatges de Goethe als de Cervantes. Don Quixot, malgrat la quantitat fabulosa d'iconografia que sobre ell posem, no és pas un home del qual tinguem una visió massa concreta. El fet que Azorín hagi trobat, caminant pels camins de la Manxa, tipus extraordinàriament semblants a Don Quixot en la seva fisiologia no vol dir res, per tal com aquests tipus representen a penes la meitat de Don Quixot que *toca de peus a terra*. En canvi, la plàstica no pot donar-nos la seva meitat esbojarrada, que és la més típica i essencial. És el sector romàntic el que és — cosa d'altra banda molt natural — més anticinematogràfic. Ací fallarà la interpretació de Don Quixot.

DON QUIXOT I EL CINEMA. — Tornem a insistir els periòdics sobre la possibilitat que Don Quixot sigui matèria de cinema. Hom diu que és Pabst qui corre la responsabilitat. El cantant Txaliapin serà l'encarregat de personalitzar la figura de l'illuminat manxeg; Dorville serà Sancho Panza. No ens tranquil·litzen aquests noms. Molt menys encara el de Pretzfelder, director artístic del qual coneixem unes maquetes que donen una idea ben poc clara del que intenta veure en la versió cinematogràfica de Cervantes. Cert que, com ha declarat un col·laborador de Pabst, no pensem els creadors d'aquest film pendre a l'Espanya i a la història altres elements característics que aquells que els siguin absolutament necessaris per a crear el clima poètic de l'acció. Cap document per tant, solament l'humà. Però el problema no parteix pas, per a nosaltres, de la possibilitat que una espanyolada més o menys desgraciada torni a néixer. Sinó del fet que nosaltres creiem en una radical incompatibilitat de la figura de Don Quixot amb el cinema.

Responent a René Clair

Al seu temps comentàvem l'article de René Clair sobre l'estat del cinema, que tanta repercussió tingué pertot. Darrerament, algú ha volgut contestar al famós cineasta, indubtablement el valor més alt de la cinematografia europea.

Aquest algú ha estat Charles Delac, president de la Cambra sindical francesa de la Cinematografia. Bé ha tardat prou!

René Clair denunciava que el mal més gran de què patia el cinema era la gana de fer diners, que anima la majoria de productors. Charles Delac respon:

«Es de bon to pensar en certs medis, com ha escrit René Clair, que sobre el cinema pesa un pecat original: el diner. És fàcil de dir que el diner s'oposa a tot esforç artístic i l'anihila. Cal decidir-se a començar i admetre que l'art cinematogràfic, al contrari, necessita diners per desenvolupar-se. Cal dir ben alt que tota temptativa que tingui per resultat allunyar del cinema els concursos pecuniaris que li són necessaris, amb tants drets com el talent de l'autor o del postor en escena, aniria en contra de la finalitat perseguida, encara que aquesta finalitat fos purament ideal i profundament desinteressada.»

«Si el cinema no pot res sense diners, tampoc pot sense un treball de col·laboració on han de venir a fondre's els esforços de cada un. El cinema és un art col·lectiu que, al mateix temps que una organització i un utilitge industrial dels més perfeccionats, té necessitat, per desenvolupar-se, del concurs d'artistes treballadors i desinteressats, capaços de sacrificar llur individualitat al conjunt de l'obra i decidits a produir, no per satisfacció personal, sinó per la del públic.»

I Delac conclou: «Separats dels dirigents del cinema, hostils a llur concepció, enemics d'una col·laboració indispensable, els artistes no podran fer res per al desenvolupament de l'art cinematogràfic.»

«Separats dels artistes per un desig massa gran de dominar, intangibles en llur judici, els dirigents del cinema es privaran de l'element espiritual que ha de donar un bon acabat a l'obra considerable que han realitzat en mig de tantes dificultats.»

«Del contacte d'aquestes dues forces, de llur col·laboració confiada i constant, n'ha de resultar un nou i grandíssim progrés de l'art cinematogràfic.»

Naturalment que el film necessita molts diners per a ésser realitzat. Però no és ben bé contra això que escrivia René Clair, sinó contra la supeditació de tot al diner. És com el que ocorre amb els diaris, que també necessiten molts diners, i el trist és que, sobretot l'anomenada «gran premsa», els ho supedita tot.

D'AUTORS, DE SOLVENCIA

Dos films desaparecebuts

L'altre dia parlàvem d'una trentena de films realitzats per directors famosos. Dèiem, però, que només d'uns de Clarence Brown i Fred Niblo valia la pena que se'n parlés amb certa extensió.

Cor de mariner de Clarence Brown amb W. Haines, Anita Page i Karl Dane és un film interessant, no solament per la figura del director o pels artistes — els tres ben característics i apreciats — sinó també pel film en si.

apercebuts i que d'aquest sí que potser s'hauria de fer algun retrat a la casa productora per haver-lo passat només en cinemes de segona o tercera categoria. Ens referim a *El Pillet* amb Richard Dix i Jackie Coogan i dirigit per Fred Niblo.

El considerem interessant per tres aspectes: 1. Per jugar-hi Jackie Coogan després d'haver fornit els grans rols de *Les aventures de Skippy* i *Les aventures de Tom*

Anita Page

Quan uns actors tenen un treball tan especial com William Haines, tant és que es dirigeixi un James Cruze, com un Edward Sedgwick, com un Fred Niblo, com un Clarence Brown; sempre conserven la mateixa característica. És clar que els directors, a propòsit, miren d'adaptar-se als tals actors! El cas de Greta Garbo, de Buster Keaton i de Marlene Dietrich no és tan visible perquè gairebé sempre els dirigeix el mateix director: Clarence Brown, Edward Sedgwick i Joseph von Sternberg respectivament. Amb tot, tots podem recordar films de Greta Garbo i de Buster Keaton dirigits per altres directors i en els quals Greta i Buster es conserven ben bé els mateixos.

De Marlene Dietrich només recordem d'haver vist un film no dirigit per Sternberg, tan poc important que ni en recordem el títol. Recordem sí que la Marlene hermètica i plena de vida interior a què ens ha acostumat Sternberg costava de reconèixer en aquell film molt apagat.

Doncs bé, *Un cor de mariner* té totes les característiques de la resta dels films, curull d'acudits absurds i inesperats i de ganyotes arbitràries, de William Haines. I fins i tot la part tendra que s'acostuma a trobar-hi — fent de contrast — ací, en mans de Clarence Brown, arriba a moments magnífics de finor i profunditat. Fora del seu film *Un home*, de James Cruze, no sabríem trobar-n'hi — a Haines — cap més de tan delicat.

Haines, portant la seva conducta imperipient i poca-solta en mig de les noies, resulta que n'ha corporés una de tota ingènua, gairebé una nena... i amb una mare com un carrabier.

Haines passa amb Anita Page unes escenes domèstiques delicioses i no massa freqüents en el cinema. Quan vol tornar a deixar les coses al seu lloc ja que el seu vaixell marxa, es troba que ella li confessa que ha fugit de casa seva i que no vol tornar-hi. Se'n desfa com pot i ja no pensarà sinó en la tornada. De tornada, tot il·lusionat, va a casa de la noia i els pares, tots aparats, li expliquen que encara és l'hora que la seva filla s'ha de reincorporar a la casa.

Tot això, que és portat amb mà mestra, s'acaba de la manera més barroera. La retroba en un cabaret, hi ha uns cops de puny grotescos de Karl Dane i tot s'acaba com Déu mana.

Un altre dels tants i tants films que comencen d'una manera deliciosa i acaben de la manera més desafortunada. Per exigències comercials o de públic? És que per tractar-se, ací, d'un film de Haines hom ha cregut que les coses no es podien acabar de portar per viaranyes massa seriosos? Qui sap! Nosaltres ja esperàvem que ens sortiria amb un final vulgaríssim, però no tan desafortunat. Ens féu tot l'efecte d'una decapitació en flor.

L'altre film de William Haines i de Fred Niblo, titulat *Més enllà de l'Oest* i més verídica ment *Allà en l'Oest*, és un film meitat dels de cow-boys i meitat dels de William Haines i tot ell sense cap classe de llum. Només volem mencionar que el poblat indi i les muntanyes, si no són les mateixes que sortiren en *El Pell roja* de Richard Dix, ben poc n'hi falta. D'*El Pell roja* n'hi havia una versió amb escenes en «tecnicolor» que no es podien ni veure, i en canvi en una altra versió tota en blanc i negre es podia trobar imatges ben boniques. Aquest film de Richard Dix era dirigit per Victor Schertzinger, director del film força digne de *Cares oblidades* (amb Clive Brook, Mary Brian, William Powell i Olga Blacanova). En *La parada de l'amor* es podia llegir: «música de Victor Schertzinger». Seria curiós que es tractés de la mateixa persona que el director de *Cares oblidades* i *El Pell roja*.

Passem ara al film més interessant de tots els que hem pogut indicar com a des-

Sawyer. Ací Coogan és l'únic nen que surt, i si bé no té un paper de la importància de les dues bandes anteriors, sempre és agrados el seu treball així com la seva cara altament fotogràfica i picaresca.

2. Per passar, l'acció, en un Nova York de principis del 1900. En les mateixes planes de MIRADOR s'ha parlat de l'actualitat que té el 1900. Ací hem pogut constatar un fenomen curiós. Malgrat ésser tots els vestits d'un tirat del 1900 no sentim, davant d'ells, la impressió de vestits passats de moda com sentim en veure films no massa actuals. És que ja han aconseguit valor retrospectiu o històric com algú argumenta? Potser sí, però en aquest cas concret crec que és perquè s'ha tingut cura de fer-los sintetitzats o amb certa abstracció. Tot el 1900 i escaig del film és esquematitzat. Algú podria replicar que és un vestuari fals. Nosaltres només sabem dir que feia de molt bon veure als ulls.

Una altra cosa sintètica és l'escena en què Richard Dix escolta, per la finestra de l'església, com canta el seu fillat. És d'una gran plasticitat.

3. Per creure que cau dintre la nova tendència moralitzadora. Sembla que els americans es preocupen amb finalitats moralitzadores. A la U. R. S. S. es constata el mateix. A una primera etapa de films revolucionaris — *El creuer Potemkin*, *Octubre*, etc. — i una segona sobre industrialització — *La línia general*, *La Terra*, etc. — s'inicia una tercera etapa amb films de tendència moralitzadora. Gràcies a MIRADOR hem vist ja *El camí de la vida*, completament dintre aquesta modalitat.

En *El Pillet* sembla que anima també, al seu autor, la qüestió moralitzadora. Va glossant la regeneració de Richard Dix, cap d'una banda de malfactors, i del seu fillat Jackie Coogan.

Fins i tot la casa de disciplina que sempre s'ha presentat tan plena de tares, té un caire tot discret i ennoblit. Les juntes de persones que vetllen per la moral pública, de les quals existeix tota una literatura bescantant-les, malgrat tocar-los el paper repugnant de sempre, hom sembla que miri d'escamotejar-ne el seu mal efecte. La mateixa Justícia, tot i obrar en una forma no massa convincent, és presentada de faiso humanitària. L'església i el capellà són senzillament idíl·lics.

RODOLF LLORENS

DEMA ESTRENA

LA REINA DRAGA

PRIMERA PEL·LÍCULA MABLADA Y CANTADA

AL TIVOLI

Producció P. D. C.

Exclusives Cinnamond Films

Recordem que els millors èxits del cinema van junts amb aquests noms

abans en "El Desfile del Amor" ara en

UNA HORA CONTIGO

I SEMPRE AL COLISEUM ES UN FILM PARAMOUNT

JEANETTE MACDONALD MAURICE CHEVALIER

LUBITSCH

PUBLIC-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. Telèfon 79661

Sessió continua de 4 a 8 i mitja i de 10 a 12 nit

NOTICIARI I REPORTATGES LA CÁMPORA (Documental)

Exit de la CATIFA MÀGICA FOX TERRA SANTA

Equip sonor R. C. A. Photophone

FANTASIO

GRAN ÈXIT DE

2 Corazones y 1 latido

Opereta UFA en francès per Lilian Harvey i Henri Garat

EL TEATRE

Sobre el teatre subvencionat

Allò que el Conseller de Cultura de la Generalitat, senyor Ventura Gassol, en la vetllada d'homenatge a Maria Vila, el passat mes d'abril, al Romea, ens va expressar com a desig i motiu de la seva preocupació, sembla que porta camí d'èsser un fet. Com ens deia Andreu A. Artís des d'aquestes mateixes columnes, hi ha ja nomenada una ponència encarregada d'estudiar la manera de portar a la pràctica la creació d'una escena catalana subvencionada.

Es ben cert que aquest sembla, ara per ara, el millor expedient per reanimar aquest important aspecte de les nostres activitats socials que és el teatre, i fins per deixar-lo encarrilat cap a una vida pròspera o, si més no, normal i sense sotragades perilloses per a la seva vida.

Com es veu, aquest tema de l'organització d'un teatre oficial català — que ja ha estat tocat per nosaltres alguna vegada —, és ja objecte d'atenció i d'interès si no ja de discussió i d'estudi en les nostres esferes governamentals.

Quan arribi l'hora de plantejar el problema del nostre teatre subvencionat d'una manera definitiva o provisionalment per uns quants anys, que hauríem de desitjar que fossin com més millor, s'hauran de tenir en compte un grapat de factors que cal assenyalar. Alguns d'ells, si hom no els té presents ara, presenten el perill d'imposar-se després, quan ja representaria una violència haver de tornar endarrera.

Cal que hom pensi en quin ha d'ésser el criteri que ha de regir aquest teatre subvencionat. Car, com assenyala Artís, mancats com estem d'una tradició clàssica, la conservació de la qual és el principal motiu d'existència dels teatres oficials, cap a quin costat dedicarà la seva atenció el nostre?

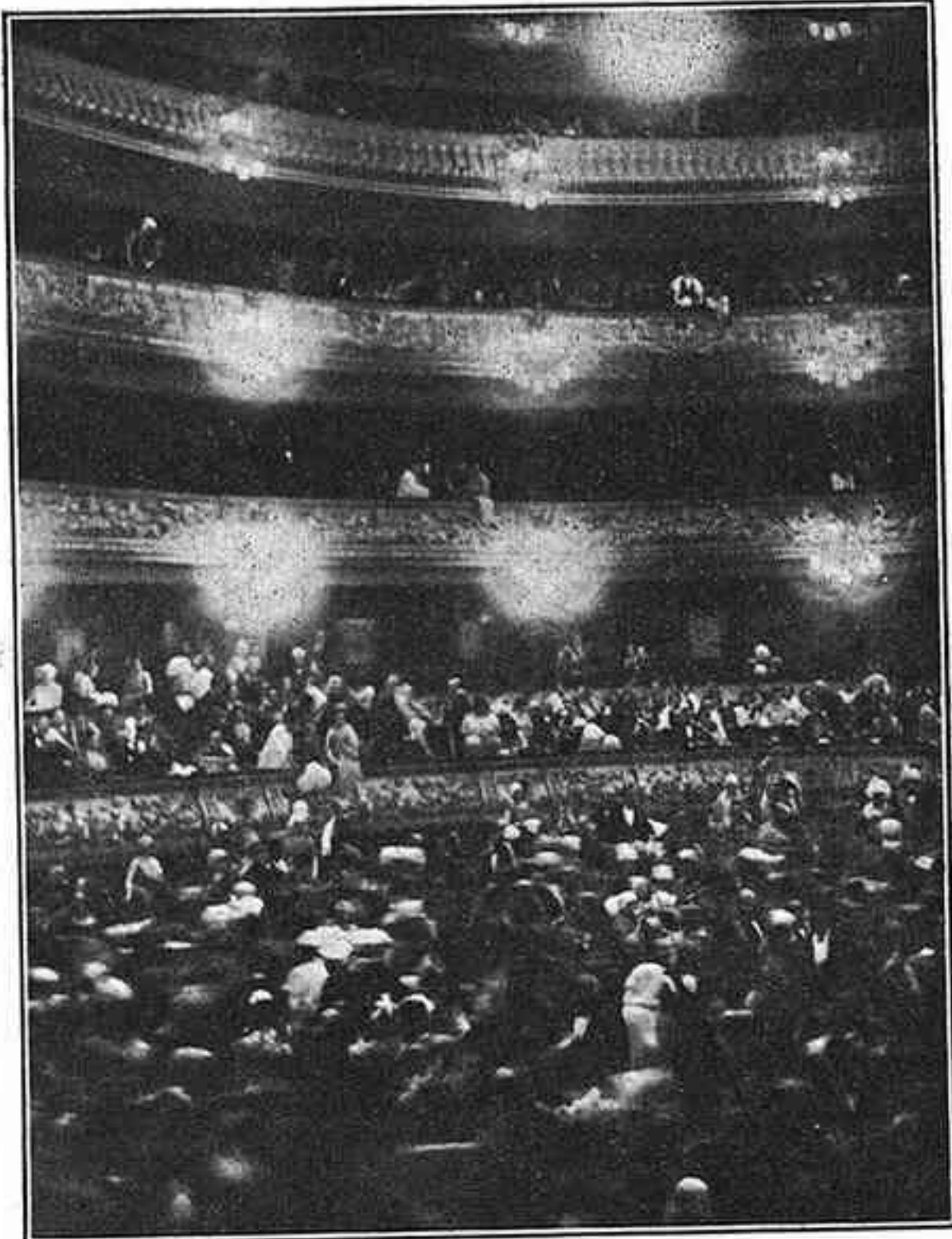
La Generalitat, en erigir-se en empresari, hauria de tenir la seguretat que es troba lliure de tota concurrència. La seva intervenció gairebé només podria justificarse si la crisi que passa actualment la nostra escena — sigui de públic, sigui d'obres — és irremediable si ella no s'hi ingereix en aquella forma. I en tal cas, és evident que ben poc fruit podria treure'n més enllà de fer viure una escena a empentes i tomballons. Però si aquesta crisi és passatgera, no cal pas que ningú s'hi escarransi. D'un temps en vindrà un altre i de l'estancament d'avui podem passar al xarbotament de demà. I si avui no hi ha empresaris que s'atreveixin a emprendre una temporada en la nostra llengua, no és prudent obstaculitzar la seva eclosió presentant-los ja per endavant una competència a la qual no podrien plantar cara de cap manera.

Si veiem l'empresari retret per manca — al seu jutí — de bones obres que li omplissin el teatre de gent, també cal recordar que a Barcelona hem tingut temporades en les quals es mantenien excel·lents tres escenes diferents. Això pot tornar, però no tornarà si les empreses han de treballar enfront d'una altra empresa que es trobarà lliure de les necessitats que elles tindran i que, per tant, els presentarà una concurrència insuperable.

I posat que ja s'hagi extingit completament la fusta de la qual sortiren els nostres empresaris, que el teatre català no pugui tenir altra vida que la que li proporciona l'escena subvencionada i que tota la nostra activitat teatral quedi reduïda a l'oficial, hom s'haurà de preguntar quines seran les obres de les quals s'encarregarà aquell organisme perquè jutgi que pel seu valor poden justificar el seu empar oficial, la seva protecció i la seva representació, amb els sacrificis petits o grossos que això comporti. Es a dir, quin és el criteri que ha de regir en les representacions oficials?

Aquest criteri no pot ésser altre que el d'obrir la porta ben oberta a tothom. Si

no és aquest, és que hom pensarà només en deixar passar els bons. I els bons seran — sense cap dubte — aquells autors ensopits, enfarfegats, carregats de cabòries i transcendents que buiden els teatres automàticament amb la presentació de llurs obres. I els dolents, descartada, com hem suposat, pels motius que hem dit, l'aparició de la concurrència, no trobaran escena on representar. Si fos al contrari, ho

Interior del Liceu

trobaríem igualment injust. Per això creiem que l'escena subvencionada ha d'estar oberta a tota classe d'autors, dels quals la valor intrínseca no és pas gaire diversa, a casa nostra.

No tenim cap dret a exigir dels ciutadans que contribueixin obligatòriament, com seria qualsevol d'aquells dos casos, a fer viure un gènere de teatre determinat.

Puix que tan cruel seria per una banda dedicar l'atenció oficial exclusivament a les obres de gran públic, sacrificant així la minoria de bon sentit que hi pugui haver, com deixar-se portar per un criteri massa restringit i sacrificar així la immensa majoria en favor d'un teatre del qual només pugui fruitir una migrada proporció dels ciutadans.

I la creació d'un teatre així, un teatre de barrija-barreja; sense cap orientació; sense altra exigència que la del comú nivell mitjà que hem de reconèixer en la més gran part dels nostres autors; sense cap especialització — vers, prosa, drama, comèdia —; i en el qual la companyia que hi treballi es faci malbé en quatre representacions, val la pena d'ésser empresa per la nostra Generalitat?

Hom ho pot endegar, però amb un criteri de selecció. Car, si bé, com hem dit, no podem exigir dels ciutadans que contribueixin al manteniment d'un teatre determinat, sí podem exigir-los — i en tenim obligació — de participar a la vida d'unes quantes — moltes o poques — obres, la bellesa i la qualitat de les quals fins aquells que menys sapiguem gustar-les han de respectar i servir.

Quines són aquestes obres, en el nostre teatre? La meua, la meua, sentim com ens respon la multitud d'autors incompresos, genials, sublims i prolífics que estan esperant, frisant-se, que la idea rutili per tal d'abocar-se a estrenar les seves provatures, les seves troballes, les seves especulacions, les seves filosofies i els seus conflictes, davant les butaques buides de la nostra futura sala oficial.

Queden encara moltes coses per dir sobre la qüestió, i esperem que no serà aquesta la darrera vegada que ens n'ocupem.

JOAN CORTES

LLANTERNA

Diferències

François Porché ha escrit a la *Revue de Paris*, sobre la qüestió actualment tan tractada de les relacions entre teatre i cinema:

«Al cinema, on el ritme és el dels somnis, un savi desenvolupament d'imatges, il·luminat per algunes frases, basta per ficar-nos en una perpècia o encaminar-nos vers els sentiments que l'autor vol fer-nos compartir. Al teatre, comptar únicament amb el pintoresc dels quadros per tal de crear l'interès dramàtic, o fer de l'element espectacular una altra cosa que el suport de l'element principal que és el drama, és llançar-se per endavant a un fracàs. Abans dels perfeccionaments aportats al cinema, semblant concepció del teatre podia causar sorpresa, encara que usés mitjans primitius. Avui s'ha convertit en insuportable, i això no perquè el cinema hagi fet perdre la seva raó d'ésser a la posta en escena teatral. Tendeix solament a demostrar que és endebades lluitar amb ell en certs casos. Però hi ha una posta en escena purament teatral que acantonada en els seus límits conserva tot el seu valor. I prego que no es doni a la paraula límits cap sentit pejoratiu d'empetiment. El teatre no serà disminuït en res pel cinema. Només serà obligat a replegar-se sobre el que té d'essencial. Per un art, el que entenc per límits són les regles, si no totes almenys les més extremes, les que marquen els punts que no poden sobrepassar-se sense perill.

El teatre serà sempre una deu d'emoions que el cinema parlant, àdhuc el més perfeccionat, no pot reemplaçar. La imatge sobre la pantalla, la reproducció mecànica de la veu basten per organitzar somnis, és a dir, un joc de fantasmes, un món de reflexos. A aqueix simulacre privat de calor i com fundat sobre una perpètua absència, alguns no deixaran mai de preferir la presència d'éssers vivents, de carn i ossos, anant i venint, rient o plorant, en l'espai de tres dimensions. Aqueix interès apassionat que molta gent prenen a veure el drama viure, palpitar realment sota llurs ulls, és als autors dramàtics, és als comedians que pertoca de mantenir, d'acréixer i de renovar.»

Crisi, però superable

Per la seva banda, Georges Ricou, parlant a la *Revue des Deux-Mondes* de la crisi del teatre, ha dit:

«Malgrat totes les amenaces que pesen sobre ell, malgrat els perills de la situació present, malgrat la múltiple competència, és versemblant que el teatre superarà la crisi. Per tal d'assolir-ho, li caldrà modificar els seus costums i les seves habituds.

«Algunes petites sales, reservades a les élites, subsistirán. Els altres teatres, abandonant les sales massa reduïdes, s'hauran d'organitzar per a una explotació possible dintre vastos quadros, susceptibles de permetre fortes recaptacions a tarifa mòdica. Sobretot, conservant els gèneres íntims, de diàlegs despulats i nerviosos, el teatre haurà de fer un esforç d'espectacle capaç d'imposar-se per l'acció, el pintoresc i el moviment vast. Primer de tot, un retorn sobre ell mateix, al temps en què el teatre, concebut per a la multitud, s'esforçava a seduir-la i commoure-la, doble finalitat que ha oblidat singularment. Amb la renaixença de les companyies, els artistes de les quals eren coneguts, estimats i seguits, l'adaptació necessària dels gèneres d'abans als gustos actuals.

«No es pot dir que al públic no li agradi el teatre. Però cal constatar que tot se n'allunya.

«Al teatre li pertoca de fer l'esforç necessari i vital d'acostament, de lluitar contra el cinema que l'imita, el desnaturalitza sense arribar a fer-lo oblidar. Si el seu destí és compromès, no és però acomplert. Té, darrera seu, un passat gloriós. Sense perdre'n el record, cal ara que realitzi el seu esdevenidor. Per arribar-hi, no cal sobretot que romangui aferrat a les seves tradicions. Mentre els homes tindran passions, mentre la vida tindrà els seus casos de consciència, els seus debats d'interessos, les seves lluites, les seves desfetes i les seves victòries, el teatre tindrà un públic.

«Aquesta és la seva certesa de viure i de durar. L'única que necessita per conservar l'energia necessària per imposar-se.»

Bé, al capdavant, podríem dir, tothom està d'acord. Cinema i teatre són dos dominis completament diferents, cap dels quals no pot perjudicar l'altre. No són ells, els dominis, els que es perjudiquen, diríem; són els que els cultiven que perjudiquen un o l'altre, o tots dos alhora.

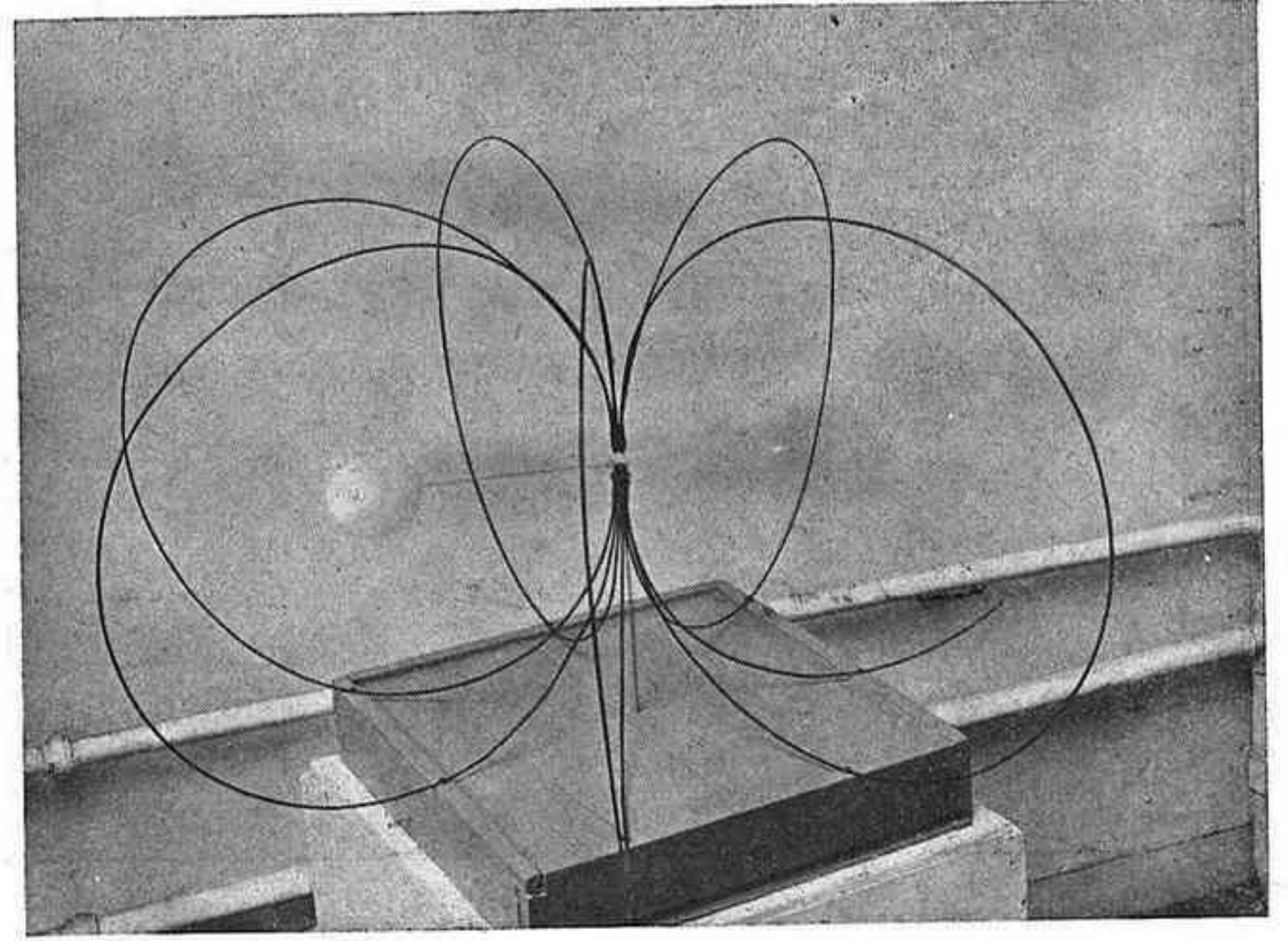
Potser té raó Tristan Bernard dient que el teatre no és per a una élite de persones cultivades, que han perdut certs gustos ínnats. El teatre ha d'ésser per a tothom.

El circ d'un escultor

Nosaltres ens pensàvem que els escultors americans no acostumaven a fer altra cosa que uns immensos relleus de Lincoln o de Washington, executats amb perforadora damunt una muntanya rocosa de gran tanyany. Almenys, aquestes són les tasques a què es dediquen invariablement els escultors yanquis que veiem al cinema. Però ara resulta que no és així. I que a Nordamèrica hi ha escultors que no tan sols no

el dansari de corda, els trapezis volants, el *crostin*, els sorolls, els silencis: la música que emmudeix durant els exercicis perillosos, etc. I amb tot això ha fet una síntesi definitiva del circ. L'arquitecte, La quinta-essència. El purisme del circ, com deia l'escultor Ferrant. Tots els tòpics del circ a l'estat pur, amb llur qualitat de *standard* singularment accentuada.

Els ninots del circ de Calder són un pro-

Una obra de Calder

treballen amb perforadora, sinó que ho fan molt bé.

Ara n'ha passat un d'aquests per Barcelona. Es diu Calder. I té una dona rossa que té un perfil estilitzat d'*àguila humana* de circ. Calder té tot l'aire sanitos d'un *farmer* de Wyoming o de Nebraska. Immens, feixuc com un pes fort retirat, amb un rostre de nen de bolquers, Calder, com molts americans, és una veritable criatura. El seu cos de gegant conté un cor d'infant. Calder és divertidíssim. Diu xistosos i ingenus, que subratlla ell mateix amb una gran rialla infantil. Us pregunta a cada moment com es diu tal cosa en català. Es veu que la nostra llengua el té molt preocupat. Vol saber de totes passades com es pronuncia Montjuïc en català i en castellà. Demana amb insistència la traducció catalana d'*ollé!* I l'altra nit, sortint de *Casa José María*, va voler emular el cantador i, en ple carrer Espalter, va engegar una cosa que volia ésser *cante jondo* i va resultar un kikiriki entenedor, que fou contestat amb convicció per tots els galls de la barriada.

Calder, que resideix habitualment a París, pertany al grup *Abstraction Création*, que compta amb elements tan valuosos com Arp, Baumeister, Helion, Mondrian i altres. Sota el nom d'*Abstraction Création*, s'apleguen tots aquells artistes que cultiven la plàstica pura, alliberada de tot element explicatiu i anecdòtic. Es tracta doncs d'un art no figuratiu. I el que deiem ací fa poc d'Arp, pot ésser també aplicat a Calder. Aquest, en efecte, es lliura a una pura invenció de formes inèdites, que no s'assemblen a cap forma natural, i que posseeixen una bellesa autònoma. Creació i no imitació. Calder pertany a la línia dels Marcel Duchamp, Blancusi, Arp. Però porta encara més enllà el despulament plàstic d'aquests. Aquests escultors, en efecte, creen objectes que tenen una corporeïtat, fan cossos, mentre que Calder fa esquelets. Esquelets metàl·lics són les seves obres, que impressionen per la seva nuesa absoluta i la seva simplicitat, la bellesa de la seva plàstica.

Però el més curiós d'aquest home és que va pel món amb un circ liliiputenc a coll i be. Un circ deliciós, una sessió privada del qual fou donada fa pocs dies a la botiga del GATPAC, cedida gentilmente pels arquitectes d'aquest grup a l'entitat organitzadora de la representació, l'ADLAN (Amics de l'Art Nou), la novella agrupació que vol fer grans coses i que ha volgut iniciar les seves activitats amb aquesta presentació sensacional. Ja hem dit que Calder és un veritable infant. I frueix tant amb el seu circ com un nen amb una joguina. A nosaltres, aquesta representació ens va divertir de valent. Però estem segurs que ell es va divertir encara molt més amb la manipulació de la complicada joguina que és el seu circ. Aquest només pot ésser gustat plenament per les ànimes senzilles: els infants o les persones que, gràcies a Déu, no han perdut encara la ingenuïtat. I com que a nosaltres encara ens en queden algunes gotes, el circ de Calder ens va emocionar profundament. Com va emocionar el nen gran que és el pintor Miró i els cinquanta pàgesos de Montrouge davant els quals Calder va donar recentment una representació.

Aquest escultor americà ha isolat del circ els seus elements més característics, els elements *standard* que podríem anomenar tòpics: l'home més fort del món, l'*écuyère*, el domador, l'home que s'empassa sabres,

digi de forma i de color. Són una pura delícia escultòrica. I llur mecanisme és fill d'un enginy formidable. Però, per damunt de tot, cal assenyalar la frescor i la infinita poesia d'aquest espectacle, que ens fa retrocedir als bons anys de la infantesa. I el seu humor tan declaradament americà. Quan Calder, abans de cada atracció, engenga en un espanyol d'excèntric yanqui i amb veu de xarlatà *Señoras y caballeros*; quan fa saludar un clown amb unes *Buenas madrugadas*; quan, després de les evolucions d'un cavall, retira amb una petita pala uns caucets que figuren els excrements, tot això i mil i mil i mil més produeix un efecte irresistible. Cal remarcar també l'ambient de circ que té tot l'espectacle. Res no ha estat negligit per a crear l'atmosfera desitjada. Els sorolls, sobretot, hi col·laboren eficaçment. La música desueta dels discos que acompanyen la representació, el repiqueig de timbal i el cop de platerets final que subratllen els exercicis de més mèrit, el xiulet que fa emmudir la música, l'espetec del fuet, etc. En fi, un espectacle extraordinàriament divertit. Aviat se'n donarà una representació pública. Aconsellem als nostres lectors de no deixar-se-la perdre.

SEBASTIÀ GASCH

Barcelona a París

RESTAURANT BAR

9, RUE GEOFFROI-MARIE (entre el Faubourg Montmartre i el Folies Bergère)
Propietari: FELIX FERRER

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLIS, 3, 5 i 7 (DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADRANONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

MIRADOR

PRESENTARÀ, EL 14 D'OCTUBRE, AL CINEMA FANTASIO
EL FILM

Noies d'uniforme

A PARTIR DE DIMECRES VINENT S'ADMETRAN, A L'ADMINISTRACIÓ DE "MIRADOR", ENCÀRREGS DE LOCALITATS

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

S'adquireixen exemplars dels números

56, 120 i 153
DE
MIRADOR

Adreçar-se a l'Administració
Pelai, 62.-Telèfon 15300

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

LES LLETRES

Edgar Wallace

Fa pocs mesos que els diaris anunciaren la mort d'Edgar Wallace, el més popular, sens dubte, dels novel·listes contemporanis de parla anglesa. Generalment, constitueixen la seva necrologia l'enumeració dels milions que deixava — xifra força considerable, certament — i una nota admirativa per l'abundor de la seva producció. En canvi, de la qualitat literària de l'obra no en parlà gaire-

certament ben merescuda. Ningú, abans de Wallace, no havia arribat a donar a la novel·la detectivesca — aquesta epopeia del nostre temps, única que rivalitza amb el cinema — un interès i una qualitat literària com ell li donà.

Llegint-lo, us acut tot sovint al pensament que si hagués escrit menys, i s'hagués dedicat a un gènere de novel·la dife-

Edgar Wallace al dictàfon

rent, sens dubte hauria estat el Dickens de la nostra època. Tenia amb l'autor anglès vuitcentista molts punts de contacte. Sobre tot el mateix *humour*, i, com Dickens, l'art de creació dels personatges secundaris, força més interessants que els protagonistes, que en els dos autors tenen la mateixa candidesa i grisori.

Ha tingut també Wallace un altre gran encert en la creació dels tipus que poques vegades es troba en les novel·les detectivesques, especialment en les antigues: els seus personatges tenen humanitat i són persones força semblants a les que es troben cada dia pel carrer. No éssers extraordinaris. Fins i tot els criminals són gent que, malgrat llur paper i llurs negocis tèrbols, tenen sentiments honorables. Reaccionen lògicament davant dels esdeveniments. I a més d'això són una gent que menja i beu, i té negocis. Certament que quan cal roba i mata. Però tot això lògicament, com lògicament també els policies de Wallace els descobreixen. Per mitjans naturals i sense descobrir per la cendra d'un cigar que el fumador era bonni i pare de dos nens i una nena, com ho feia Sherlock Holmes. I això no es pot pas deixar de reconèixer que és un progrés.

RAMON ESQUERRA

ELS LLIBRES

J. V. Foix, *KRTU* (Ed. L'Amic de les Arts)

KRTU es diu el darrer llibre de J. V. Foix. L'autor explica la gènesi d'aquest títol, basat en una imatge auditiva del presomni. Com a gairebé totes les imatges auditives, hi ha barreja d'elements plàstics. Per això és *KRTU* i no pas *CRU*.

Observem, igualment, la semblança, més ben dit, la identitat entre els títols de les dues obres de J. V. Foix: *Gertrudis* i *KRTU*. El segon sembla una estilització geomètrica del primer.

Aquestes remarques no són pas una divagació. La preferència de J. V. Foix per aquesta imatge fonètica *feixuga*, com ell

mateix diu al capítol del llibre que dona la denominació al conjunt de l'obra, és la clau que ens permet de classificar el seu contingut. Dóna una sensació exacta d'aquella opressió obsessiva que és el sentiment predominant de tots els poemes que formen el llibre. J. V. Foix, com un minaire, no ha de fer sinó soterrar-se per trobar allò que, d'altra part, la seva sensibilitat li demana. Dins del presomni troba aquesta atmosfera densa carregada de metàfores plenes d'una vida estranya, més significatives dins llur absència de definició, que tota una llarga dissertació poètica. Poesia de túnel i de platja, on el peu s'ensorra i les passes es traven. Poesia directa i més *encomandada* que *entenedora*. El lector s'hi ha de deixar anar. Des del moment que un hom se'n vol defensar amb el conjur: «Què vols dir?», tot naufraga o es prosaïtza. Totes les poesies, altrament, valen més pel *sobreentès* que per l'*entès*, i les de J. V. Foix són fabricades del sobreentès més pur.

Aquesta facultat d'expressar amb exactitud el món poètic del presomni — estat dins el qual tothom és poeta... car la lírica potser no és altra cosa — arriba tant a la perfecció dins l'autor de *KRTU* que fins creiem que pot, en fred, bo i despert, empecar-se presomni autèntic. És, doncs, un artista, no una *mare*, seguint la classificació de Goethe. Altra conseqüència d'aquesta gran precisió a traduir el presomni, és la transparència d'estil. Car mai l'autor no necessita de camuflar histriònicament una buidor o bé una impotència. J. V. Foix crea sobre-realisme d'una manera a part, i sense valerse de cap lèxic pigmentat particularment. A l'inrevés, la seva frase és d'una pureza ascètica. Podria donar-se com a text escolar.

Aquest contrast entre una sensibilitat crepuscular (dels crepuscles interiors) i una expressió tan clara, dóna una gràcia especial, és com un cop d'ala d'ocell al front de la Musa maliciosament ingènua de *KRTU*.

ROSSEND LLATES

LA BIBLIOTECA A TOT VENT

Cinquanta títols

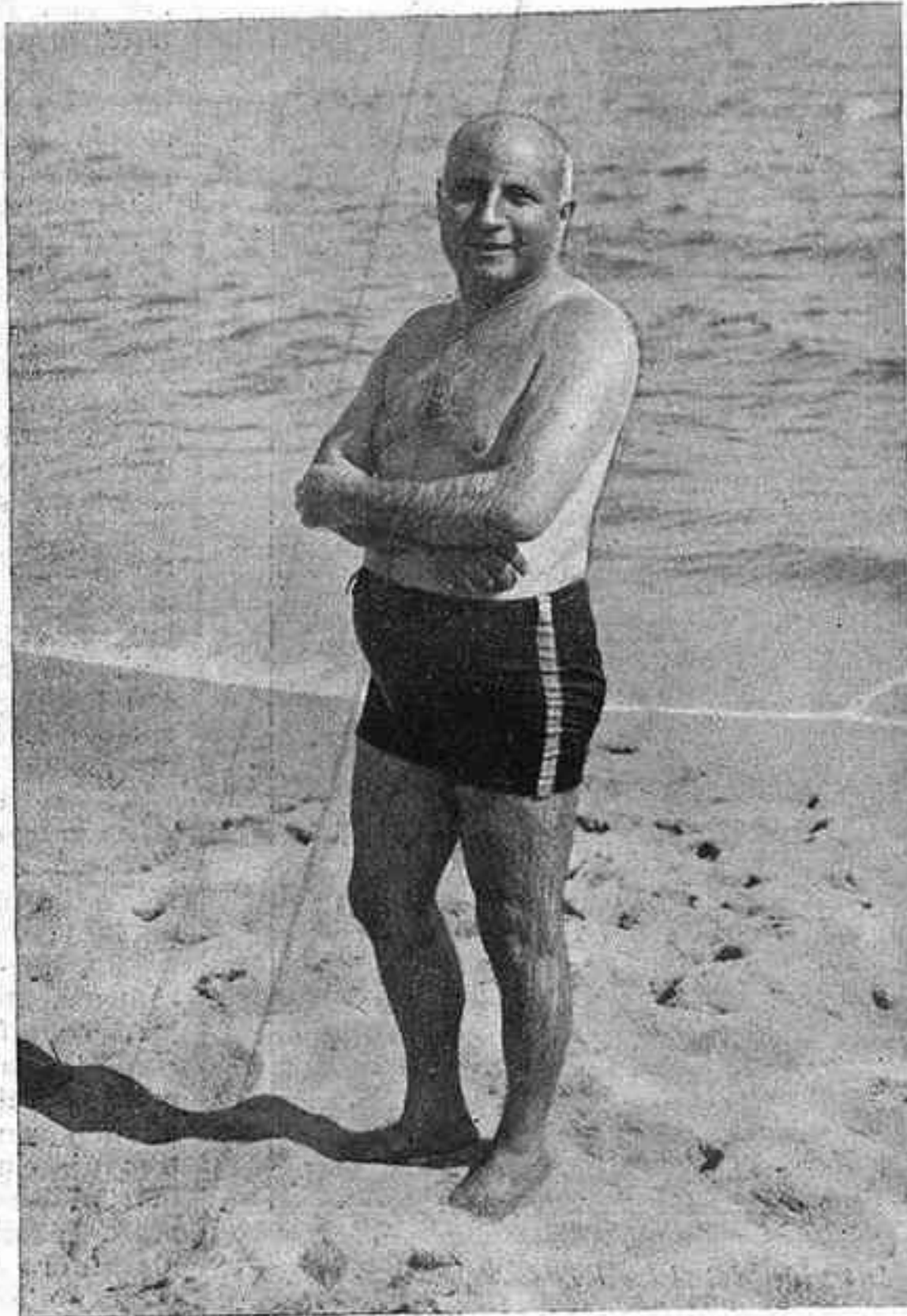
Després d'*El Sobrevivint*, de Josep Lleonart, novel·la d'inspiració faustica, en la qual la fantasia de l'autor de *Tisianella* ha creat una nova original encarnació del Maligne, la màxima novetat de la qual sembla radicar a juxtaposar en un mateix ésser els motius vitals d'un Faust i un Mefistòfil, la Biblioteca A tot vent ha llençat al mercat el seu volum 50. Aquesta fita, que en una altra cultura més intensa no tindria cap importància remarcable, a Catalunya mereix un comentari. En efecte, tant les condicions materials dels volums (presentació i preu), com llur contingut obligat (novelles de més de dues centes pàgines), com l'estat del mercat editorial català, fan ressortir més l'esforç que representa publicar, entre l'any 1928 i el 1932, cinquanta obres, de les quals vint-i-vuit traduccions i vint-i-dues originals de novel·listes catalans, amb una llista de títols d'una importància desigual, però que així i tot representa una de les aportacions més positives a la literatura catalana.

La llista, que s'obre amb *Manon Lescaut* de Prévost, es clou, en l'actualitat, amb una altra traducció del francès: *Un amor de Swann*, fragment extret per Jaume Bofill i Ferrer de l'obra cabdal de Marcel Proust, l'extraordinària epopeia moderna de la vida de societat (16 volums), *A la recherche du temps perdu*. *Le temps retrouvé*. De l'abat Prévost a Marcel Proust hi va certament una considerable distància, encara més dilatada en la sensibilitat que en el temps. Tanmateix, potser aquest abisme enorme que separa l'obra que duia el número 1 de la col·lecció que s'iniciava a la que duu el número 50 i que representa ja — o hauria de representar — un guany extraordinari de maduresa en el públic al qual va destinada la Biblioteca, és representatiu de la diversitat d'autors, de tendències i d'estils que hi ha en la llista d'aquest mig centenar de llibres de cobertes de color taronja.

En ella trobem, al costat d'obres tan considerables com *Adolf de Constant*, *L'etern marítim* i *Crim i càstig* de Dostoievski, *El Roig i el Negre* de Stendhal, *Resurrecció* de Tolstoi, i *Pickwick* de Dickens, novel·les modernes d'envergadura i valor representatiu, com *Nocturn* de Swinnerton, *La senyora Berta Garland* de Schnitzler, i *Confessió de mitja nit* de Duhamel. I encara, obres de Balzac, de Turguèiev, de Hardy, de Wilde, de Verga, de Strindberg, de Stefan Zweig, de Fromentin, de Saltikov, de Lamartine, de Tharaud, i d'altres encara, algunes de les quals potser no era pas gaire interessant de traduir, però que en conjunt fan bonic en una biblioteca. Algunes obres anodines o passades completament de moda, sense gaire interès en suscitar-se'n de nou el record — potser una o dues —, i en conjunt, traduccions acurades i competents, directes dels idiomes originals (cosa que, d'altra banda, hauria d'ésser la condició imprescindible per a la traducció d'una obra estrangera).

Pel que fa a les obres catalanes, potser el nivell no està a l'alçada de les traduïdes. Cal, naturalment, donar-ne la culpa a la misèria de la nostra novel·lística. I encara, si ho mireu fredament, us estranyareu que en quatre anys una col·lecció hagi pogut arribar a publicar vint-i-dues novel·les originals (dinou d'elles totalment inèdites) d'autors catalans. Aquest cas em sembla que deu ésser el primer, fins ara, a Catalunya. I de totes maneres, en aquesta llista, hi ha ben bé una dotzena de novel·les remarcables, en contingut i en estil, de les quals només esmento, per haver estat distingides amb el Premi Crexells, *El cercle màgic* de Puig i

Ferreter, i *Laura a la ciutat dels sants* de Miquel Llor. Tampoc no és menyspreable el fet de haver editat unes quantes primeres novel·les, perquè això pot representar, per a la literatura catalana, el guany d'alguna vocació inèdita de novel·lista, ni haver acollit noms i tendències tan desaparellades

Puig i Ferrer

com Escasans, Duch i Agulló, S. Juan Arbó, Francesc Trabat i Prudenci Bertrana.

En aquests darrers temps, i ocasionat per la depressió del mercat literari català, la Biblioteca A tot vent ha alentit sensiblement el seu ritme editorial. Potser hi pot haver influït també el fet que Joan Puig i Ferrer, lliurat a la política activa, no té temps suficient per a fer de literat i de director de les Edicions Proa. Cadascun pot tenir la seva opinió de com es serveixi millor la causa de Catalunya, i tanmateix, cal creure que aquest canvi d'activitats no serà permanent.

Però no serà desavinent lamentar que aquesta crisi de compradors hagi motivat la desaparició (o l'estroncament, si més no) de col·leccions tan interessants com Els d'Ara, Històries Curtes i Oreig que havia començat a llançar la mateixa casa d'edició. El dia que el gran públic es fes càrrec de la veritable vida del mercat editorial barceloní, que constitueix la part més important del català, compendria la part de sacrifici i de constància que hi ha d'haver en la vocació de l'editor. I no creieu pas que això sigui privatiu dels llibres en català. Un èxit de llibreria, en espanyol, es vendrà a Barcelona per uns cinc cents exemplars, i una venda de mil ja és una cosa extraordinària. Els llibres d'edició corrent, amb dos cents exemplars ja estan satisfets. I això en una ciutat d'un milió d'habitants i amb un nivell de cultura d'una elevació aparent!

Compteu, doncs, a ull, el que representa, àdhuc en els moments de màxima venda de llibres, sostenir una col·lecció regular, de bona presentació i contingut, i a un preu ben econòmic. I em sembla que tant els precedents, fins ara, com les seves característiques essencials, fan remarcable i digne d'ésser consignat amb satisfacció el fet d'haver-se publicat el volum cinquanta de la Biblioteca A tot vent.

RAFAEL TASIS I MARCA

LLETRES ITALIANES

Prejudicis estètics

Que a un país, la història artística del qual és plena d'estetes (des dels Alberti, Vasari i Leonardo fins a Croce i els crocianistes), perdurin els conceptes *belleza, estil, forma*, contingut com a elements previs de l'obra d'art i que aquests i d'altres siguin banderes de combat de perenne actualitat en mans de crítics i artistes creadors, no té res d'extraordinari, màxim quan en un altre país — on la tradició és representada per manualets de preceptiva — les mateixes qüestions són manta vegada suscitades.

Com a pòsit d'una lluita secular, la divisió entre estilistes i no estilistes, entre els partidaris de la forma i els del contingut (algun no italià diria entre clàssics i romàntics), emporta la millor part dels escriptors italians de la Guerra ençà. Els últims xocs foren entre dos periòdics literaris: *L'Italia Letteraria* (antiga *Fiera Letteraria*) i *L'Indice* de Génova qui s'apuntà — en la seva defensa del contingut com element primigeni de l'obra d'art — un tanto a favor amb el canvi del comitè directiu i de les aspiracions del col·lega romà. Amb la publicació, per la revista genovesa, de l'*Almanacco Critico delle Lettere Italiane*, els aliteratsims reben un altre cop: en el seu panorama literari — recomanable a tothom que vulgui tenir una idea clara de les lletres d'Itàlia — Gino Savioletti planteja de bell nou el problema que del temps del *dolce stil nuovo* ençà plana damunt aquella literatura.

El punt dolç de la qüestió radica — segons sosté el director de *L'Indice* — en el fet que els partidaris del bell escriure, tot i ésser en nombre reduït i gairebé ignorats del públic, influeixen en les opinions de llurs col·legues (que no es proposen el *calligrafisme* per damunt tota altra finalitat artística) i en són la bestia negra, tant pel fet d'ésser al cap de diaris i revistes com pel respecte inguarible que hom sent a Itàlia envers les autoritats acadèmiques i professorals.

Aquest article trobà ressò en el novel·lista De Michelis (a notar que ha estat premiat recentment per *L'Italia Letteraria*) qui ha atacat les capelletes preciosistes; iniciada la polèmica, aquests darrers, al pas que forçats a definir-se aminoraven llur diferència amb els contraris, arribaren als personalismes i promovien l'aldarull conseqüent. A les insídies d'Angioletti (director, llavors, de *L'Italia Letteraria*) respongué un dels millors poetes italians del dia, Ugo Betti: «Puc dir que el tipus d'escriptor-tenor, especialment preocupat d'aclarir-se la veu i d'escollir els propis pinyols mentre entorn batega un món agitat dels dubtes més formidables que hagi generat la civilització, em sembla ridícul, immorali... Existeix una teoria sostinguda per tu, que fineix, en substància, per proposar-se' com a model.» Com a punt intermedi, Titta Rosa — un dels conspicus del grup de *La Fiera* — sosté (i és significatiu que ho faci en un article de l'*Almanacco Critico delle Lettere Italiane* publicat per *L'Indice*) que el mèrit està en l'íntim acord d'estil i sentiment; per manca d'estil haurien caducat les tendències avantguardistes.

Però tant els estilistes, fragmentaristes (que han merescut un qualificatiu irònic de Bontempelli), com els partidaris del fons per damunt de tot, pertaxen — em sembla — d'un error: la distinció entre el pensament i la seva exteriorització. Els preciosistes italians, seguidors de França, semblen creure — amb Valéry — que la clau de la poesia sigui la tècnica, el llenguatge; que l'art sigui la recerca infatigable del mitjà d'expressió. Obliden que la solució justa els ha estat oferta, d'Itàlia estant, per Benedetto Croce, segons el qual la intuïció és veritablement tal quan assoleix el seu mitjà d'expressió, és a dir: més que per cercar un mitjà d'expressió (Valéry), treballa el poeta per aclarir la seva visió estètica. Com més fecunda sigui i més fi el canemàs de la idea de l'escriptor, l'estil — concebut en el seu sentit més ampli — haurà d'ésser més treballat i complex (Unamuno i Juan Ramón Jiménez en són exemple). La inspiració, irracional en el moment d'aparèixer, a mida que l'artista la considera intensament dóna lloc a d'altres intuïcions successives — com agudament nota Borgese — que poden arribar fins a anul·lar la primera intuïció; a mida que l'escriptor la tradueix en expressió, la intuïció mateixa es dilata i suggereix els mots, els sons, i fins el ritme que l'ha de manifestar; qualsevol que hagi escrit un parell de poesies s'entén que n'haurà donat a bastament.

Considerat així el fenomen de la producció de l'obra d'art, qui pot fer les distincions fons-forma, argument-estil? Pregava els amics, Lionello Venturi — en el seu admirable llibre *Il gusto dei Primitivi* — de no pronunciar en cinquanta anys els mots *classicisme* i *realisme*; semblantment fora ja l'hora de no sentir més els de *contingut, estil* i *succedanis*. Igualment, dies enrera, en cloure la polèmica, deia Gino Savioletti — al full literari de *L'Ambrosiano* — que la divisió teòrica entre els escriptors havia finit. Jo diria, més aviat, que la identitat és en la pràctica (descomptant, naturalment, els escriptors de jocs florals o els autors per a senyorettes), car si en teoria es mostren d'acord els que fins avui eren rivals, la creença llur és més errada que mai.

JOAN RAMON MASOLIVER

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11 Telèf. 11655

EL MÉS GRAN ASSORTIT EN

Llibres Escolars Catalans

Material d'Ensenyament

Objectes d'Escriptori

EL TROBAREU A LA

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

SASTRERIA

F. Vehils Vidal

Direcció: M. Pellicer

7, Plaça Universitat, 7

Rebudes grans col·leccions de panyos per aquesta temporada

ESTAMS - XEVIOTS

MELTONS - FRANEL·LES

PREUS REDUITS

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

Degana de les Acadèmies Pràctiques Mercantils d'Espanya

COMERÇ I IDIOMES

Carrer Fivaller (abans Fernando), núm. 24, 1.º - Tel. 16878

ACADEMIA CLARET

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'arc de triomf de Catalunya

L'honorable President de la Generalitat ha estat l'iniciador de la idea d'alçar un monument a Nicolás Salmerón, l'home representatiu dels polítics espanyols, que va allargar, el primer d'ells, una mà amiga a Catalunya. Des de la dreta a l'esquerra, tots els catalans conserven un record agraït del gran republicà que vingué a prendre el cap del moviment de Solidaritat Catalana. Per això, la iniciativa del senyor Macià ha estat ben rebuda arreu i, sense cap dubte, arribarà a la pràctica.

A hores d'ara, una Comissió municipal de cinc regidors s'ocupa ja dels preliminars de l'erecció d'aquest monument. Deu començar, aquesta Comissió, d'estudiar emplaçaments possibles, formes generals, bases de concurs, etc., etc. Em sembla, doncs, que és el moment oportú per a oferir-li públicament tota idea que s'acudi, a tot ciutadà, sobre on i com podria ésser el monument projectat.

De primer em cal dir que jo no concebo el monument com a «personal» d'En Salmerón. Per mi, aquest gran amic de Catalunya ha d'ocupar un lloc d'honor dins del monument a la Catalunya triomfant. No hi estarà tot sol; però entre els espanyols amics nostres, ell ocuparà un lloc preeminent. Aquesta concepció més ampla i grandiosa del monument en qüestió, m'autoritza per a proposar-li un emplaçament verament triomfal i unes dimensions i una arquitectura que per a un monument «personal» potser foren excessives; el final de l'avinguda del 14 d'Abril com a emplaçament, i un arc de triomf de grans mides com a arquitectura.

Actualment, la Diagonal mor, sense pena ni glòria, uns quants centenars de metres més lluny del Palau de Pedralbes, i allà on no passa més, es troba la partió del terme de Barcelona amb el d'Hospitalet. Però aquell tros d'avinguda que, des del Palau de Pedralbes, es veu disposada diferentment que la resta de l'avinguda del 14 d'Abril, indica l'existència d'un pla de

i la disposició de la carretera d'Espugues ofereixen facilitats per a una via d'enllaç, poc costosa i molt útil. Els vehicles que, venint cap a Barcelona, volguessin prendre la Diagonal, no haurien d'arribar fins a l'avinguda de Pedralbes, com ara, sinó que, continuant gairebé en línia recta embocarien el ramal d'entrada a l'avinguda i arribarien a l'extrem d'aquesta. En aquest punt trobarien l'arc de triomf, que vindria a ésser com el portal de Ponent de la ciutat.

Pot haver-hi qui cregui que la Diagonal ha de prolongar-se quasi indefinidament: jo no ho crec; sinó que penso que s'ha d'acabar on dic, que és on el terreny ho demana. També pot haver-hi qui pensi que no cal monument a la terminació, o que, si cal, no és un arc de triomf el que convé. Però jo no vinc a imposar res, sinó a donar una opinió sobre una matèria que, això sí, fa anys que considero.

L'arc de triomf que proposo tindria, com tots, dues coses principals. A la de Llevant, em sembla, donant front a Barcelona, podria ésser Salmerón la figura principal, acompanyada de tots aquells espanyols que l'han seguit en la ruta política d'amistat per Catalunya. A la cara de Ponent, els catalans que essent catalanistes han estat grans amics d'una Ibèria millor, trobarien llur glorificació en pedra. Als murs secundaris, podrien ésser gravats els noms dels artesans del triomf de Catalunya, poetes, homes de treball, de ciència, d'art en general.

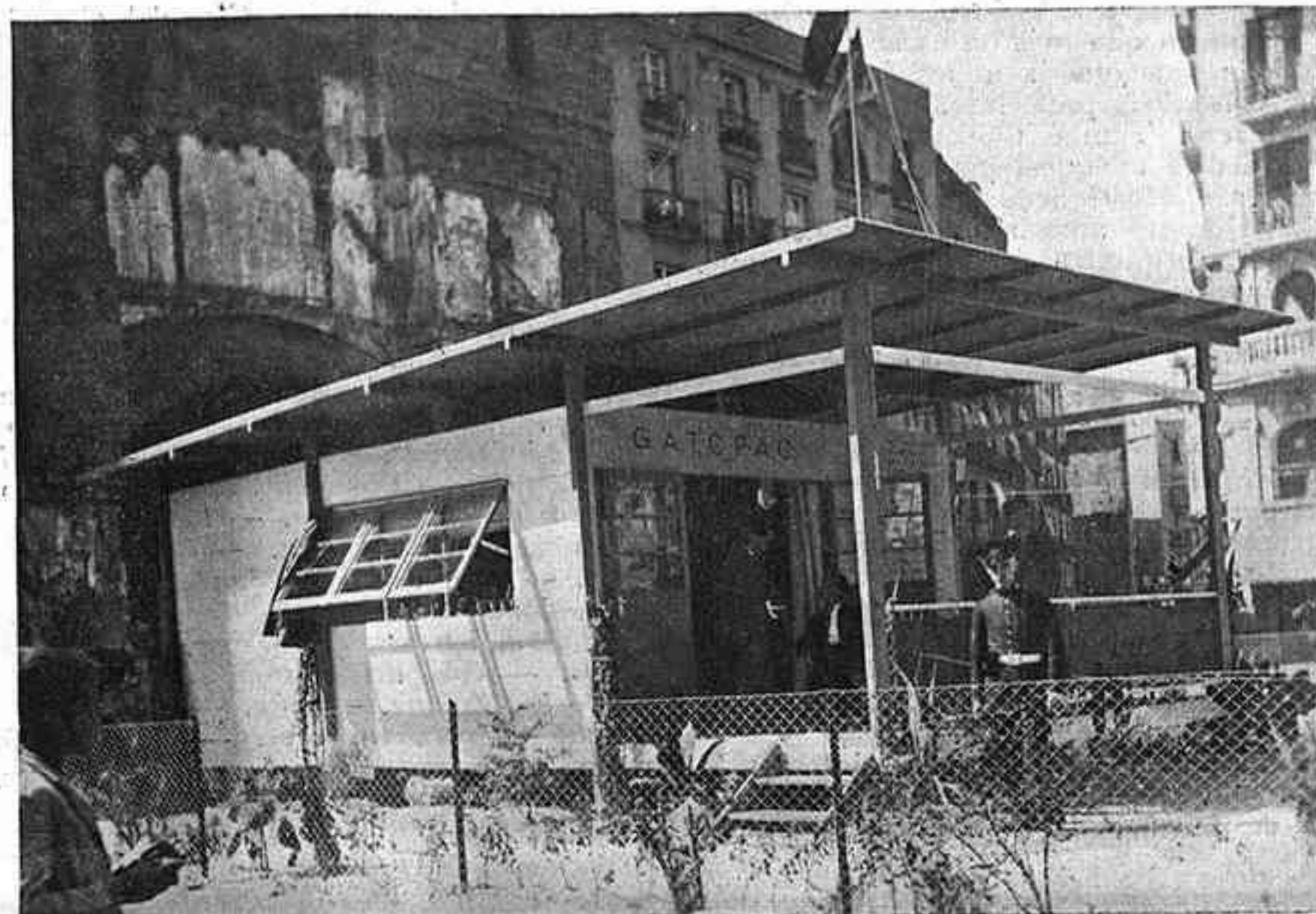
Tinc les meves idees personals sobre com hauria d'ésser aquest arc de triomf, però no les dic, per no semblar precisament que vull obrir pas a una obra meua. Al contrari, em sembla que, si fos acceptada la idea d'alçar aquest arc de triomf, la seva realització hauria d'ésser confiada al conjunt dels artistes de Catalunya, establint la indispensable eliminació per concurs o altre mitjà de selecció.

Tinc confiança que la meua proposició no serà rebutjada de ple, sinó considerada i

Harmonia arquitectònica

Davant de la muralla romana i a l'ombra de l'església medieval de Santa Agata, el grup d'arquitectes G.A.T.C.P.A.C. exposa la seva primera realització de caseta desmuntable. Una petita mostra d'arquitectura

En dir això, no voldríem negar el dret i fins la conveniència de la reestilització. El que neguem és la paròdia estilística. L'arquitectura funcional dels joves arquitectes d'avui es lliga amb els edificis antics

La caseta desmuntable del G.A.T.C.P.A.C.

funcionalista al costat d'un fragment d'arquitectura de la millor tradició. Un conjunt inarmònic? De cap manera!

La manca d'harmonia acostuma presentar-se en tot conjunt arquitectònic on, per damunt de l'uniformisme estilístic, hi hagi un antagonisme irreductible entre els seus elements. Així, per exemple: el pont gòtic del carrer del Bisbe, o la façana de la Catedral, adossats a les altres construccions d'estil vivent. En canvi, la caseta del G.A.T.C.P.A.C. conviu correctament amb l'horitzontal del temple citat i el seu campanar geomètric. I d'aquesta convivència — com en tots els acostaments de construccions modernes i tradicionals de bona qualitat — en resulta una «disonància harmònica» com en la millor música de jazz.

No s'insistirà mai prou sobre aquest punt de les relacions arquitectòniques. De des de Viollet-le-Duc fins a Mies Van der Rohe ha estat sempre el cavall de batalla de l'arquitectura moderna.

En aquest aspecte tenim tota mena de casos. Hi ha edificis intrínsecament notables, però que resulten incongruents en la vida de relació. El geni de Gaudí ens ha deixat la casa dita «La Pedrera» com una

amb molta més harmonia que les còpies arqueològiques dels arquitectes d'ahir.

Aquesta caseta desmuntable és una troballa. En una superfície de només 33 metres quadrats hi ha lloc per a un menjador, una terrassa, quatre llits, cuina, W. C., dutxa, i dos rentamans: un bon rendiment de superfície. Dels dos dormitoris, un és completament independent, i l'altre pot servir, durant el dia, d'anex al menjador. Els llits són superposats i el superior es pot girar fins adossar-se verticalment a la paret i convertir-se en el respall del sofà que forma amb el llit inferior. L'espai tancat per la dutxa ha estat «creat» en el corredor per mitjà d'una enginyosa combinació de portes. Anotem també que no hi falta el dipòsit d'aigua i el pou de latrines construït per peces i per tant igualment transportable. En aquest interior, pintat d'un verd agradable, l'estada és més agradable encara.

I l'exterior està resolt tal com era d'esperar en una construcció del G.A.T.C.P.A.C.: amb sensibilitat del funcionalisme arquitectònic. Perquè el llistó de fusta pintat de blanc que subjecta els peus drets de la terrassa és, a més d'un element constructiu, un element emotiu en situar-se a la

PROJECTOR

Una defensa

Mallet-Stevens, un dels noms més coneguts del moviment arquitectònic modern, parlà per ràdio en *Defensa de l'arquitectura i de la decoració moderna*. Ha sostingut la que podríem anomenar doctrina oficial de l'art modern, com veureu si llegiu:

«En totes les èpoques magnífiques de la nostra història de l'art, els nostres artistes han compost sempre en esperit modern. Els arquitectes de tots els segles han estat modernistes: els romànics, els gòtics eren uns creadors; aleshores s'acceptaven els artistes d'avantguarda. Si mirem els millors monuments del passat, constatem que sempre estan en harmonia amb l'època, que són basats en les descobertes més recents; els arcs ogivals tenen un atreviment que era admès. Els nostres predecessors eren exclusivament moderns.»

«Avui dia, els artistes que cerquen i troben solucions noves, els artistes que treballen pel benestar dels nostres contemporanis i per l'honor del nostre país, són insultats, i això que són infinitament més respectables que els que s'accontenten de copiar o d'interpretar. El plagió és idiota, la interpretació és gairebé sempre una caricatura grossera. Sota pretext de renouar una tradició, aquesta és escarnida i es vol imposar la rutina, posant en perill els nostres artistes i els nostres obrers.»

«Per aquests detractors acerbats, la finestra apaisada, l'absència de teulada, el terrat, les parets llises, l'ús del ciment armat no són francesos. Doncs, la còpia, el camuflatge, la rutina, són francesos? No, senyors detractors: Versailles i la plaça de la Concòrdia, coberts amb terrats, són ben francesos a despit vostre; la finestra apaisada que dona més claror que l'alta, el ciment armat, d'invenció i fabricació franceses, són francesos; els mobles dibuixats per artistes francesos, executats per obrers francesos, de vegades copiats per altres, són també francesos, i no és una imitació de pedrís pintada sobre ciment, una columna acabada per un capítell inútil o una rosa tallada en un respall de cadira el que caracteritza l'art francès. Per sort, l'art francès és una altra cosa, és fet de bon sentit i de gust, s'atreveix amb mesura, és audaç, va sempre endavant.»

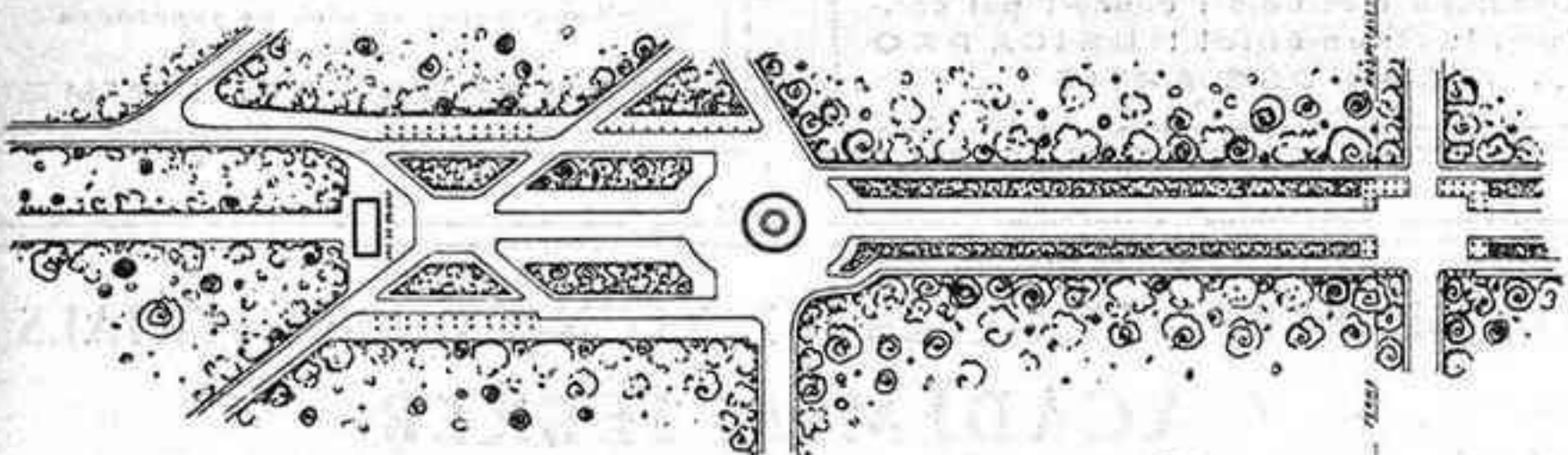
L'art religiós modern

Fa poc, a *L'Osservatore Romano*, portaveu del Vaticà, ha dit:

«Ja és hora d'acabar amb aquests atreviments que volen col·locar sobre els altars concepcions i ximpleries, lleugeres i superficials fins ara amagatzemades en les fulles d'art modern. Es temps de fer-ho, per la religió i per la civilització. Aquesta primera llum de la renaixença sagrada no ha de recular des del punt on ha arribat. Aquest art que l'any 1932 té el desvergonyment de dir-se «del present» i «de l'esdevinidor» i tot, no és altra cosa que un retorn a les atroces concepcions de l'alta Edat mitjana, que per aquesta raó foren anomenades bàrbares.»

Naturalment, això és una opinió; no es tracta pas d'una decisió pontificia. Si calgués, ja es donaria a conèixer, com quan el *motu proprio* de Pius X sobre la música sagrada.

El fet és que el redactor de *L'Osservatore* s'ha esgarriat de certes obres més o menys pretesament religioses. Però, en tot temps, els artistes que han cultivat l'art religiós, l'han cultivat amb l'esperit de llur temps, i no hi ha per què practicar en art religiós una pintura o una escultura diferents de la pintura o escultura ordinàries. I, de totes maneres, si hom vol que els objectes d'art religiós tinguin una dignitat, no cal tèmper l'art modern; l'art tradicional — vegeu els establiments de «santers» — ha fet prou estralls perquè es permeti que encara segueixi fent-ne.

Projecte de terminació de la Diagonal

terminació de la via, en forma lògica que avui no té. Dues característiques ha d'oferir la dita terminació: una, donar pas fàcil i natural de l'avinguda a la carretera d'Espugues, constituint així una accés noble a la ciutat; i una altra, formar visualment un cap a la perspectiva, aprofitant per això el punt alt del perfil longitudinal de la via, que coincideix amb la careneta que avui limita el terreny visible — visible en primer terme, s'entén.

Des d'any que estudio aquest doble problema, i no el crec de molt difícil solució. Justament, a la dita careneta la topografia

millorada. Penseu que cal, tanmateix, acabar la Diagonal; que cal també fer un gran monument allà on acabi; que més val no dispersar els esforços en petits monuments «personals», sinó integrar-los en un monument triomfal i noble. Estic segur que l'ajuntament d'Hospitalet no posaria obstacles per a l'obertura de l'avinguda per dins del seu terme i que la Generalitat i tot el poble de Catalunya ajudarien amb entusiasme a una gran obra, car són les grans obres i no les petites les que alcen la gent.

NICOLAU M.ª RUBIO
arquitecte

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOLVRÉ

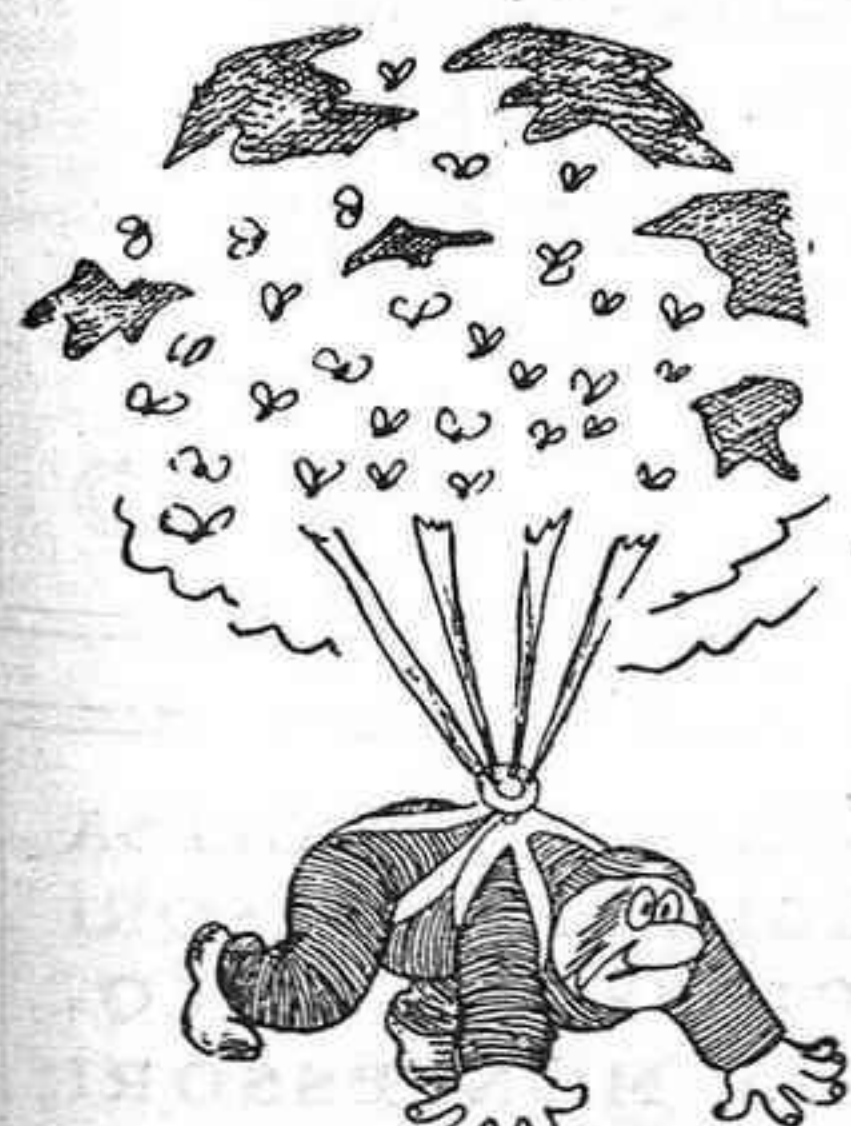
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia** (impotència en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertígens, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen escàs o absentment nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Dirigir-se i tramuntar 0'25 ptes. en segells de correu per al franquig a Oficines Laboratoris Sòkafarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

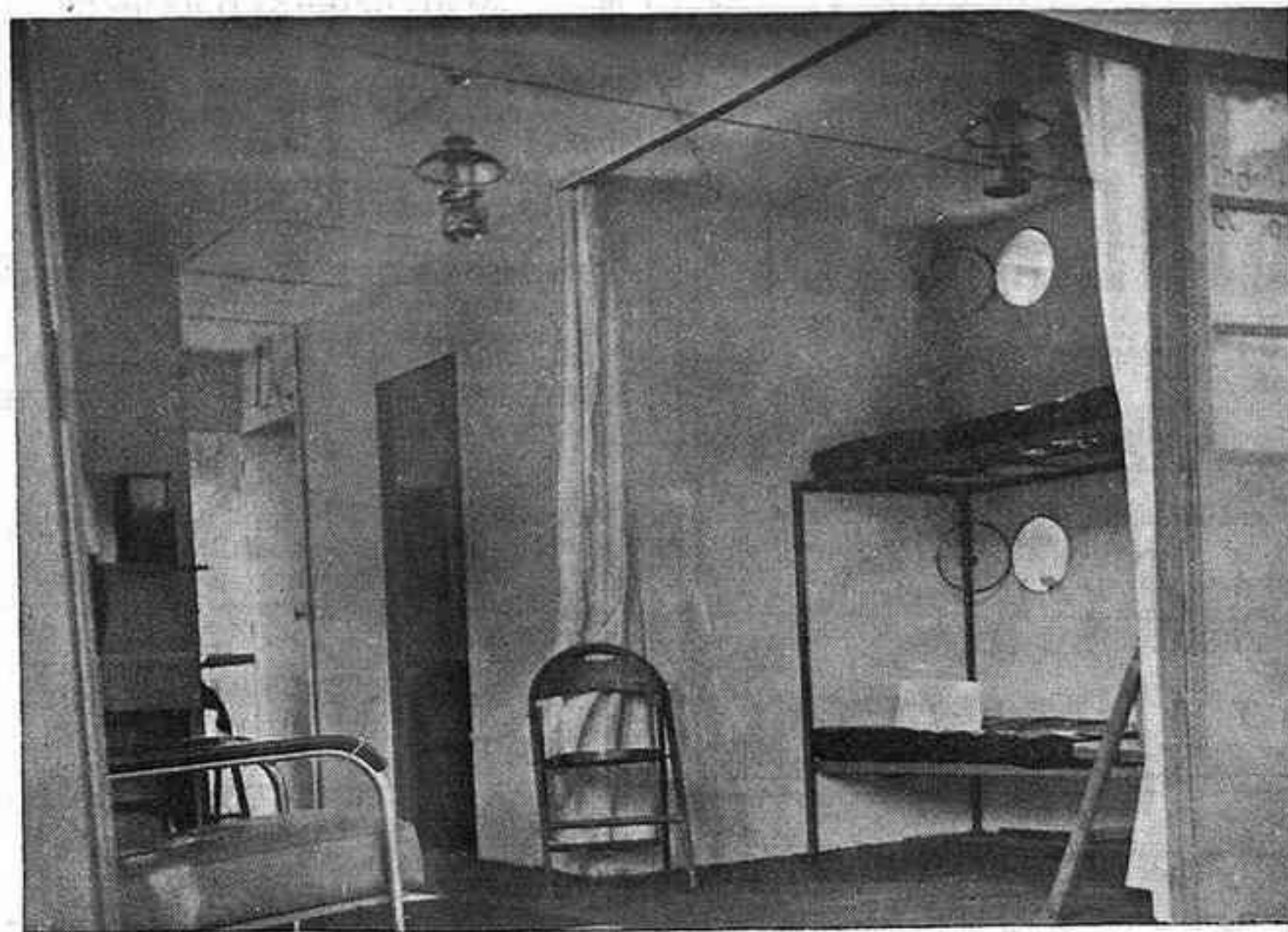

—Este perdut! Les arnes s'han apoderat del paracaigudes!
(Lustige Blätter, Berlín)

LA VAIXELLA

—63... 64... 65... Encara falten deu peces!

Interior de la caseta

d'aquestes mostres. En canvi, per deficiències que anoteu en el Parlament de Londres, li haureu d'agrair la seva agradable convivència amb l'abadia de Westminster. I precisament aquesta època del gòtic del XIX fou abundant en exemplars inarmònics. Perquè a allargassar un estil més temps de la seva vida natural, hi ha el perill de caure en l'artifici.

En la comparació de dos edificis veïns, cal tenir en compte que hi ha dues menes de convivència: la que podríem dir-ne harmònica vivent i la inarmònica artificial. Al costat d'un bell edifici autènticament romànic, és molt perillós construir un altre edifici d'aspecte romànic, perquè d'aquesta semblança superficial molt sovint en resulta la unió d'un ésser viu amb un de mort. I em sembla que la unió no és pas aconsellable. La mania arqueologista dels nostres pares ens l'hem de treure ben aviat de sobre. Per edificar al costat del monestir de Pedralbes d'una manera harmònica amb la fesomia estructural d'aquest edifici, no hi ha cap necessitat de pastitjar el nostre gòtic. Amb una construcció funcionalista d'avui, segurament, aconseguiríem una major convivència.

mateixa horitzontalitat del sostre inferior. Altres excel·lències podríem anotar i que deixem per als benaurats que tinguin la bona pensada d'adquirir una casa d'aquestes, els quals sembla que són més del que es podia esperar. En una construcció de tipus *standard* com aquesta, cal tenir en compte que com més sollicitants hi hagi a més bon preu es pot donar la caseta.

Després de l'èxit aconseguit amb aquest model, esperem dels constructors que empenbran la realització d'altres tipus més grans i més petits que l'actual.

A veure si, d'una manera o altra, acabem, a la fi, amb la torreta d'adorno artificial.

MÀRIUS GIFREDA

Pasta de Cera

El fang preferit pels nostres millors artistes

Olivera, 25 - Telèf. 31816

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI ■ Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA

BADRINAS
MOBLES
Diagonal, 460

—Què vol? Tu no entens l'anglès?
(Ric et Rac, París)

RADIO I DISCOS

DISCOS DE BALLABLES

Els aires populars de l'Argentina s'han escampat arreu del món i si darrerament han perdut molt del favor del públic, perquè en música frívola tot passa, encara conserven conreadors. D'altra part, el tango com a dansa s'ha incorporat al repertori de ballables i cal per això que la producció d'aquesta dansa no s'interrompi. Del Plata ens han arribat cantadors i orquestres, molt més d'aquells que d'aquestes, cosa que és una llàstima, perquè el mal gust es manifesta més en els tancats que en els instrumentats. En els programes de discos darrers hi ha abundància de tangos de tota classe. Els interpretats per l'orquestra Carabelli, molt ben tocat el *Tango del quer*, de melodia agradable que només falla en arribar a la part vocal. En el que interpreta l'Orquestra Víctor, titulat *Carillón de la Merced*, no es veu la relació que puguin tenir les campanes amb aquesta dansa. Per fi, cal esmentar singularment les interpretacions d'Azucena Maizani, una perfecta estilista argentina d'un art especial que li permet trobar una matisació especial per a cada assumpte i en tots reix, tant en els irònics com en els de caràcter sentimental. Al primer gènere pertany *Portero, suba y digale*, molt ben cantat i seguit per un acompanyament, com s'estila sempre en aquest gènere, a base de divagacions fantàstiques del piano que esdevenen més interessants que les del violí.

Continuant amb música frívola, cal passar a la rumba, i d'aquesta sí que es pot

dir que és la dansa del dia. També ací han sortit orquestres que la conreen amb força èxit, i de totes la millor sense dubte és la del mestre Grenet, que aquest estiu ha actuat al Casino de Sant Sebastià. Una de les interpretacions més populars ha estat *Mersé*, de la qual aquesta agrupació ha fet una creació que s'ha popularitzat de pressa. L'Orquestra Aspiazu, del Casino de La Havana, la que més ha escampat la música criolla, ens ofereix aquest mes dos ballables, dels quals preferim *Mariana, la hija del manisero*. També l'Orquestra Demon's Jazz es dedica a aquest gènere, i una bona mostra és *Portorriqueñas*, aplec de motius populars juntats amb ritme de dansa. De la mateixa orquestra és *La Biguine*, que, encara que rumba, és interpretat amb ritme de fox; heus ací un ballable al qual cal predir una forta popularitat, i més si obté un èxit el film del qual és un fragment. D'aquest film, *Il est charmant*, hi ha un fragment interpretat en forma de marxa i amb refrà vocal referit als encisos de París.

L'Orquestra New Mayfair vol interpretar amb caràcter dos fragments també de música típica, l'un intercalant instruments peculiars de les orquestres de tangos, l'altre a l'estil d'Honolulu, amb intervenció de guitarras hawaianes; de tots dos ballables és més interessant el segon, deliciós vals de ritme amable.

El jazz net, és a dir, sense intervenció de particularismes típics i només com animador de dansa, està representat en aque-

ta crònica pels ballables que interpreta l'Orquestra Ambrose; en aquest disc es pot apreciar el valor del seu chor, sempre ajustat i, com tota l'orquestra, fortament rítmic, cosa que, portada a l'extrem, produeix una impressió de monotonia per la repetició dels mateixos efectes orquestrals i rítmics.

J. G.

Carillón de la Merced. — Tango. — Orquestra típica Víctor.

Tango del quer. — Cia. del Gramòfon AE 4033.

Te odio. — Tango. — Azucena Maizani. — Cia. del Gramòfon AE 4036.

Portero, suba y digale. — Tango. — Id. idem.

Negro Bombon. — Rumba. — Orquestra Típica Cubana. — Cia. del Gramòfon AE 4010.

Mersé. — Rumba. — Id. id.

¿En qué estás pensando? — Fox. — Orq. Aspiazu. — Cia. Gramòfon AE 4018.

Mariana, la hija del manisero. — Rumba fox.

Portorriqueñas. — Rumba. — Orq. Demon's Jazz. — Cia. del Gramòfon AE 4013.

Don Trijón. — Java. — Id. id.

La Biguine. — Fox. — Orq. Demon's Jazz. — Cia. del Gramòfon AE 3931.

Hablado de París. — Fox. — Id. id.

Cantad, hermanos. — Fox. — Orq. Ambrose. — Cia. del Gramòfon AE 4054.

Hoch Caroline. — Fox. — Id. id.

Hay algo en tus ojos. — Fox. — Orq. New Mayfair. — Cia. Gramòfon AE 4053.

Only a dancing sweetheart. — Vals. — Id. id.

NOTES DIVERSES

Política i ràdio

El director de la Dradag (societat alemanya d'informacions radiofòniques) ha presentat la dimissió de les seves funcions, a conseqüència de la nova organització de l'esmentada societat.

D'ara endavant, la Dradag serà transformada en servei d'informacions de la societat emissora del Reich, i els serveis d'informacions de les estacions alemanyes s'hauran d'acontentar amb notes oficials i oficioses. La «revista política de la premsa» ha estat suprimida.

El doctor Rauscher, director de la Dradag, que, com hem dit, ha dimitit, feia sis anys que dirigia el servei central d'informacions de les estacions alemanyes. Durant aquest temps, s'han succeït sis governs. Sembla que la raó de la dimissió és la seva creença que els canvis constants en l'organització de la radiodifusió no permeten treballar com cal.

El doctor Rauscher serà substituït per Walter Beumelburg, un partidari de von Papen, com d'altra banda ho són ja tots els directors d'estacions d'alguna importància.

Periodistes pirates

Sir Emelesley Carr acaba de denunciar en un discurs pronunciat a l'Institut de Periodistes de Londres, els nombrosos petits diaris de l'Índia que capten per T. S. F. les darreres noves emeses per Chelmsford i sur-

ten amb una informació més abundant que els grans diaris abonats als serveis d'agències.

Es probable que aquests fets no es produïxin solament a l'Índia, ja que una colla de diaris, sobretot de províncies, és molt probable que usin un mètode anàleg per a procurar-se informacions. Moltes emissores, no obstant, entre les quals figuren en primer terme les de la B. B. C., no es descuiden mai de fer avinent, abans de cada emissió de diari parlat, que «la reproducció del que s'ha dit davant el micròfon és completament prohibida...» En aquest cas no es pot dir que la ràdio arruïni la premsa!

El descens del micròfon

El micròfon ha escalat fins ara els cims de les més importants muntanyes, ha baixat també al fons de les mines. Ara no parlarà fins a les profunditats submarines. Un explorador americà, William Beebe, per exemple de la Societat Zoològica de Nova York, ha construït una campana especial amb la qual baixarà a 600 metres de profunditat per a estudiar el sòl submarí prop de les Bermudes. Contarà al micròfon el que veurà, i la cadena de la N. B. C. retransmetrà aquest reportatge. Tres enginyers estudien actualment els mitjans tècnics per a portar a cap aquesta prova.

Anglès

P. Hicks - Mudd - Passatge Domingo, 5
(Carrer València, entre Passeig de Gràcia i Rambla de Catalunya)

Sòlida instrucció
Professors nadius

Conservatori del Liceu

Continua oberta la matrícula

OBERTURA DE CURS 1.º OCTUBRE

CLASSES

Teoria - Solfeig - Harmonia - Composició - Instrumentació - Història de la música - Musicologia - Piano Harmonia - Arpa - Guitarra - Instruments de puja - Instruments d'arc Instruments de vent - Cant italià Declamació castellana i catalana Cicle de Conferències sobre: "Temes d'Història del Teatre".

ACADEMIES I COL·LEGIS

Acadèmia Esclassans

Enginyers i Tècnics Industrials - Arquitectes Aparelladors - Batxillers Dibuix - Pintura Escultura

Balmes, 2 - Barcelona

ACADEMIA BAIXAS

DIBUIX I PINTURA

Dibuixos Artístics i Industrials

Local amb entrada independent per a senyorettes

Classes especials per alumnes de les Escoles d'Arquitectura, Enginyers, Peritatges, Aparelladors i Bellas Arts

Pi, 1, 1.º - Barcelona

Acadèmia Farga

Rambla Catalunya, 114. - Telèfon 75163

Piano - Violí - Cello - Solfeig - Cant Composició - Guitarra - etc. Sessions d'estudi i concert pel conjunt instrumental MUSICA PRO AMORE ARTIS

Col·legi Acadèmia Graciencia

Ensenyament primari i superior Batxillerat, Comerç, Idiomes, Meca-Taquí TAQUIGRAFIA CATALANA I CASTELLANA EN TRES MESOS Senyorettes en classes separades

SALMERON, 87. PRIMER

ENGINYERS, AUXILIARS I TÈCNICS INDUSTRIALS

ACADEMIA FEBRER

PASSEIG DE GRÀCIA, 73 (xamfrà Mallorca)

ESPECIAL PER A L'INGRÉS A L'ESCOLA D'ENGINYERS INDUSTRIALS

Facilitem estadístiques i comprovants dels superiors resultats obtinguts pels nostres alumnes Demaneu reglaments al Director senyor JOSEP MARIA FEBRER, enginyer industrial

ACADEMIA MARSHALL

Rambla Catalunya, 106, pral.

Telèfon 72726

Piano - Violí

Violoncel - Arpa

Solfeig - Teoria - Harmonia

Obertura de Curs el 1.º d'octubre

Des del dia 15 de setembre queda oberta la matrícula d'inscripció d'onze a una i de cinc a vuit

Anuncieu a MIRADOR

Institució Cultural Pedagogium

BALMES, 292. - ESCOLA JARDI

TELEFON 76210

PARVULARI - ELEMENTAL

BATXILLERAT - IDIOMES

MÈTODES MODERNS

VISITEU-LO

Acadèmia Martínez

DIBUIX I PINTURA

Classes per a joves i senyorettes de Dibuix en les seves especialitats. Perspectiva mètode ràpid per a dibuixants i delineants. Pintura a l'oli, aquarella i Tapissos sobre vellut, per propi

Calle del Pino, 11, 1.º

procediment. Classes de model viu, de dia i de nit. Local independent per a senyorettes. Ensenyança del paisatge, al natural, mitjançant excursions artístiques

INTERNES : MIG PEN-SIONISTES : EXTERNES : BATXILLERAT - IDIOMES : EDUCACIÓ FÍSICA

THE ENGLISH SCHOOL COL·LEGI ANGLÈS

ENSENYANÇA ANGLESA ESCOLA MONTESSORI PROFESSORA DIPLOMADA MONTESSORI

Les classes començaran dilluns, 3 d'octubre ♦ Director titulat de la Universitat d'Oxford